

Lokalny Plan Działania dla Priorytetowego Obszaru Rewitalizacji Ząbkowice (raport z konsultacji)

A2P2
ARCHITECTURE
AND PLANNING

Zamawiający

**Wydział Rozwoju, Przedsiębiorczości
i Obsługi Inwestorów**

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

ul.Graniczna 21

41-300 Dąbrowa Górnicza

Opracowanie

A2P2 architecture & planning

ul.Pileckiego 8/3

80-225 Gdańsk

Zespół:

dr inż. arch. Monika Arczyńska

dr inż arch. Łukasz Pancewicz

mgr szt. inż. Karol Drobniewski

Spis treści

Wprowadzenie	5			
Lokalny Plan Działania dla Ząbkowic	6			
I. Proces konsultacyjny		II. Opracowanie wyników konsultacji	IV. Podsumowanie	
Przebieg procesu konsultacyjnego	8	Rodzaje działań	Podsumowanie	87
Kampania informacyjna	9	Perspektywa czasowa i zaangażowanie podmiotów		
Punkty konsultacyjne	10	Zasięg oddziaływania		
List Prezydenta Dąbrowy Górniczej	10	Inicjatorzy działań		
Inne kanały komunikacji	11	Możliwości finansowania - miejskie		
Spacer diagnostyczny	12	Możliwości finansowania - zewnętrzne		
Spotkania fokusowe	13	Możliwości finansowania - konkursy sponsorskie		
Spotkania warsztatowe	14	III. Projekty flagowe		
Spotkanie podsumowujące proces konsultacyjny	16	Projekt flagowy I		
Główne wnioski z konsultacji społecznych	17	Projekt flagowy II		
Uczestnicy procesu konsultacyjnego i ich oczekiwania	18	Projekt flagowy III		
Mocne i słabe strony Ząbkowic	21	Projekt flagowy IV		
		Projekt flagowy V		
		Projekt flagowy VI		
		Projekty równoległe		

Wprowadzenie

Ząbkowice to dzielnica Dąbrowy Górniczej o silnej tożsamości kulturowej i tradycjach przemysłowych. Jest praktycznie samowystarczalna z uwagi na dobrą dostępność usług społecznych i komercyjnych oraz posiada potencjał, aby być miejscem atrakcyjnym i wygodnym do życia.

Diagnoza opracowana przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji w 2019 r. wykazała, że wskaźniki niekorzystnych zjawisk przekraczają w Ząbkowicach średnią dla Dąbrowy Górniczej. Gminny Program Rewitalizacji będzie w dużej mierze koncentrował się na tej dzielnicy jako jednym z obszarów priorytetowych. Od kilku lat w Ząbkowicach obserwowane są pozytywne zmiany. Dotychczasowe inwestycje, m.in. modernizacja sieci kanalizacyjnej czy zapewnienie nowego dostępu na perony stacji kolejowej to pierwsze kroki w tym kierunku. Równolegle w dzielnicy pojawia się coraz więcej działań oddolnych, inicjowanych przez NGO lub nieformalne grupy mieszkańców oraz działań miękkich i naprawczych. Pomocnym narzędziem jest m.in. Budżet Obywatelski i Partycypacyjny.

Dzielnica wymaga modernizacji i inwestycji infrastrukturalnych oraz społecznych, ale także działań z zakresu integracji społecznej i ochrony środowiska. W związku z przygotowaniem do wykonania szerszych działań rewitalizacyjnych, skierowanych m.in. w stronę tworzenia miejsc integracji mieszkańców Ząbkowic, planowana jest realizacja większych inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej. Inwestycje te oprócz „twardego”, materialnego efektu mają być jednocześnie sygnałem rozpoczęcia zmian związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji.

W 2021 r. powstało studium możliwych działań, przygotowane na podstawie propozycji uwzględnionych w Strategii Rozwoju Miasta oraz poprzedzonego wizją lokalną spotkania warsztatowego z przedstawicielami Urzędu Miejskiego i jednostek podległych (28 października 2021 r.). W oparciu o analizę dokumentów gminnych i wojewódzkich, wizji lokalnych i analizy innych dostępnych materiałów została dokonana ocena możliwości i racjonalności wstępnie wytypowanych propozycji inwestycyjnych.

Podstawowymi warunkami było wpisywanie się w zamierzenia strategiczne i rewitalizacyjne miasta oraz konieczność inwestycji ze względu na znaczący wzrost jakości życia mieszkańców dzielnicy. Dla oceny propozycji zastosowano następujące kryteria:

- skala oddziaływania na jakość życia lokalnej społeczności i sprzyjanie integracji jej członków (najwyżej oceniano propozycje skierowane do mieszkańców całej dzielnicy, najniżej - do poszczególnych, zwłaszcza peryferyjnych obszarów),
- realne założenia budżetowe,
- tempo realizacji w stosunku do uzyskanych efektów (promowano lokalizacje, gdzie sytuacja własnościowa umożliwi działanie miasta bez konieczności długotrwałych negocjacji dot. wykupu, przejęcia lub dzierżawy nieruchomości),
- stan techniczny obiektów i/lub obszarów (w kontekście ochrony dziedzictwa kulturowego, ale i trudności związanych z inwestycją, przede wszystkim w znaczeniu finansowym),
- potencjał wizerunkowy (działania, które przyniosą największą pozytywną zmianę w oczach lokalnej społeczności, mieszkańców Dąbrowy Górniczej oraz przyjezdnych),
- integrowanie celów: m.in. ekonomicznych, społecznych, środowiskowych, związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego,
- społeczne zainteresowanie danym tematem.

Kolejnym elementem procesu, po wykonanej diagnozie i określeniu możliwych kierunków działania, było przeprowadzenie procesu konsultacyjnego z mieszkańcami Ząbkowic oraz działającymi w dzielnicy podmiotami publicznymi i komercyjnymi. Proces konsultacyjny trwał od czerwca do września 2022 roku i obejmował szereg spotkań z mieszkańcami, pracownikami Urzędu Miejskiego i jednostek miejskich oraz innymi interesariuszami dzielnicy Ząbkowice w punktach konsultacyjnych oraz podczas spotkań fokusowych i warsztatów. Konsultacje pozwoliły zweryfikować trafność wcześniej sporządzonej diagnozy, a także usłyszeć nowe opinie mieszkańców na temat dzielnicy. Łącznie zebrano ponad 500 opinii, które posłużyły do opracowania podsumowania i rekomendacji, jako części szerszego Lokalnego Planu Działania dla Ząbkowic.

Przeprowadzone konsultacje wraz z wnioskami, rekomendacjami oraz wytycznymi dotyczącymi inwestycji w dzielnicy zostały podsumowane w formie niniejszego raportu, który będzie stanowił wkład do programu rewitalizacji dzielnicy. Wyniki raportu zostały publicznie zaprezentowane podczas spotkania mieszkańców Ząbkowic z Prezydentem Miasta Marcinem Bazylakiem 26 września 2022 roku.

Lokalny Plan Działania (LPD) dla Ząbkowic

Lokalny Plan Działania dla Ząbkowic to opracowanie obejmujące szereg zadań o różnej skali, głównie infrastrukturalnych, mających na celu poprawę jakości życia w dzielnicy. Zostały one wskazane przez ekspertów, urzędników, aktywistów oraz mieszkańców dzielnicy podczas procesu konsultacyjnego, przeprowadzonego w 2022 roku. Podzielono je na kilka kategorii, w zależności od wagi, zasięgu działania oraz potencjału w kontekście działań rewitalizacyjnych planowanych w dzielnicy. Lokalny Plan Działania dla Ząbkowic zostanie docelowo włączony do zadań Gminnego Programu Rewitalizacji. Część mniejszych, pilnych i wskazanych w Planie działań już została zrealizowana.

Lokalny Plan Działania dla Ząbkowic stanowi wynik równoległe toczących się procesów, przeprowadzonych w 2022 roku:

- konsultacji społecznych dotyczących działań oczekiwanych w Ząbkowicach (zarówno w zakresie rozwiązania problemów, jak i wykorzystania potencjałów dzielnicy),
- serii spotkań eksperckich z udziałem przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej,
- dodatkowych spotkań uzupełniających, z zewnętrznymi podmiotami, kluczowymi dla części diskutowanych zadań, m.in. PKP PLK oraz lokalnymi przedsiębiorcami – zarówno zakładami przemysłowymi działającymi na obszarze Ząbkowic, jak i m.in. firmami deweloperskimi.

Taki przebieg procesu i rozciągnięcie go na okres kilku miesięcy pozwoliły na weryfikację na bieżąco pomysłów – zarówno tych zgłaszanych podczas konsultacji, jak i wynikających z analizy dokumentów strategicznych i planistycznych oraz zmieniających się w trakcie przebiegu prac uwarunkowań (np. decyzji odnośnie budynku dworca).

Plan częściowo opiera się na opracowaniu z 2021 roku, o charakterze diagnostycznym: „Analiza możliwości inwestycyjnych o profilu rewitalizacyjnym”.

Zadania wypracowane w ramach Lokalnego Planu Działania dla Ząbkowic podzielono na kilka kategorii:

PROJEKTY FLAGOWE

To najważniejsze, wielowątkowe działania, których realizacja wpłynie w największym stopniu na poprawę jakości życia w dzielnicy oraz jej wizerunku. Ich realizacja będzie zaplanowana na lata i prawdopodobnie będzie wymagać zewnętrznego finansowania dla największych przedsięwzięć technicznych, takich jak modernizacja Domu Kultury Ząbkowice, lecz obejmuje także działania mniejsze i miękkie, które mogą zostać zainicjowane i przeprowadzone przez mieszkańców, lokalnych aktywistów czy instytucje.

PROJEKTY RÓWNOLEGŁE

To działania, które będą prowadzone równoległe z działaniami flagowymi, lecz ich zasięg oddziaływania będzie lokalny, nakierowany na wsparcie dla konkretnych osób lub grup, jak w przypadku rejonu ul. Sikorskiego, albo związany ze współpracą z konkretnymi podmiotami (zakłady przemysłowe). Możliwość szerokiego włączenia się w te działania przez mieszkańców jest ograniczona.

PROJEKTY FAKULTATYWNE

To lokalne dodatkowe działania, zgłoszone podczas konsultacji, możliwe do wdrożenia oraz zbieżne tematycznie z zakresem z założeniami działań flagowych i równoległych. Projekty fakultatywne zostały ujęte w ramach działań flagowych i równoległych.

INNE POMYSŁY

To pomysły zgłoszone przez mieszkańców podczas procesu konsultacyjnego, lecz niewybrane do realizacji w ramach Lokalnego Planu Działania dla Ząbkowic.

Wypracowane rekomendacje dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiły podstawę dla konsultacji i spotkań z zewnętrznymi podmiotami, dzięki czemu w ciągu kilku kolejnych miesięcy zebrano wiedzę na temat ich planów i preferencji inwestycyjnych. Zostały one następnie przedyskutowane z mieszkańcami podczas konsultacji.

1 Proces konsultacyjny

Przebieg procesu konsultacyjnego

Proces konsultacyjny został poprzedzony diagnozą, na podstawie której określono potencjały i możliwości przekształceń dzielnicy. Przeanalizowano także dokumenty strategiczne pod kątem ustaleń obowiązujących na terenie dzielnicy Ząbkowice. Następnie w marcu 2022 roku rozpoczęto przygotowania materiałów do konsultacji społecznych. Priorytetem w procesie konsultacyjnym było dotarcie do możliwie szerokiej grupy interesariuszy.

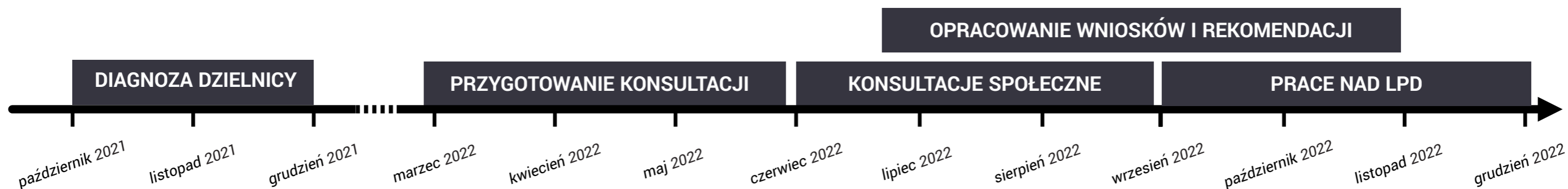
Konsultacje społeczne przeprowadzono zgodnie z Regulaminem Dąbrowskich Konsultacji Społecznych*. Odebyły się między czerwcem a wrześniem 2022 roku i obejmowały:

- 6 punktów konsultacyjnych - zrealizowanych 4, 5 i 6 czerwca 2022 r.,
- spacer diagnostyczny - zrealizowany 5 czerwca 2022 r.,
- spotkania fokusowe z przedstawicielami różnych grup interesariuszy (m.in. pracownicy Urzędu Miejskiego, działacze społeczni, przedstawiciele muzeum i instytucji kulturalnych, dzieci i młodzież, przedsiębiorcy) - zrealizowane między czerwcem a sierpniem 2022 r.,

- spotkanie warsztatowe - przeprowadzone 22 czerwca 2022 r.,
- rozmowy uzupełniające - zrealizowane między czerwcem, a wrześniem 2022 r.,
- prezentacja głównych wniosków z prezydentem Dąbrowy Górniczej - 26 września 2022r.

Wyniki konsultacji posłużyły do sformułowania wniosków i ustalenia rekomendacji dla konkretnych projektów, które zostały przedstawione w niniejszym raporcie.

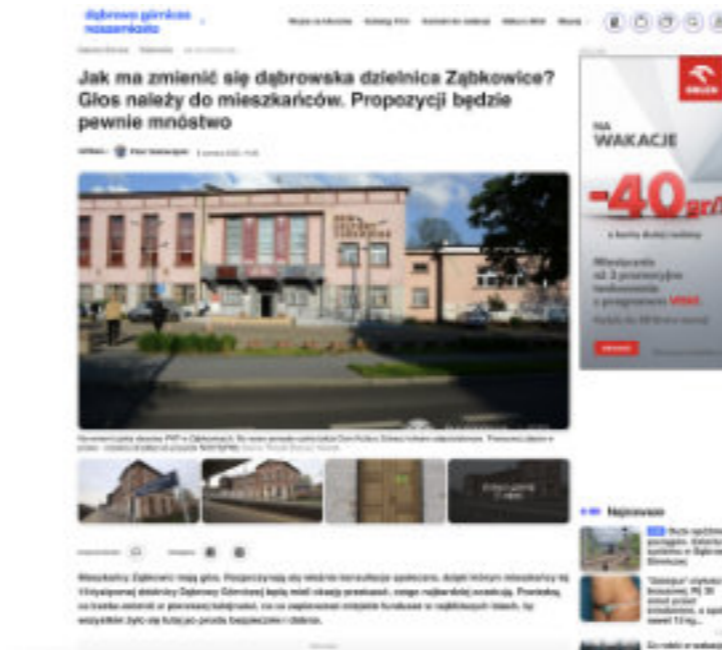
*Regulamin Dąbrowskich Konsultacji Społecznych został wprowadzony Uchwałą nr XXXIX/814/14 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 3 września 2014 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami miasta Dąbrowa Górnicza oraz zmieniony Uchwałą nr VIII/95/2019 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XXXIX/814/14 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 3 września 2014 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami miasta Dąbrowa Górnicza.

Kampania informacyjna

Proces konsultacyjny cieszył się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców. Przyczyniła się do tego m.in. szeroka kampania informacyjna, wykorzystująca różne kanały przekazu.

Akcja informacyjna rozpoczęła się dwa tygodnie przed spotkaniami w punktach konsultacyjnych. Ogłoszenia o punktach konsultacyjnych pojawiły się na terenie całej dzielnicy, a także w centrum Dąbrowy Górniczej. Na terenie dzielnicy plakaty umieszczono m.in. na klatkach schodowych i tablicach informacyjnych. Informacje o spotkaniach konsultacyjnych znalazły się także na miejskich citylightach. Ważnym środkiem przekazu był internet. Informacje o warsztatach znalazły się zarówno na lokalnych stronach internetowych, stronach Urzędu Miejskiego, jak i w serwisie Facebook: na fanpage'ach miasta, lokalnych grupach mieszkańców i utworzonego na potrzeby konsultacji wydarzenia. Informacje o przebiegu procesu pojawiły się także w lokalnej prasie oraz miejscowych rozgłośniach radiowych.

Informacja o konsultacjach w lokalnych mediach
źródło: www.nasze-miasto.pl

Informacja o konsultacjach społecznych w lokalnych mediach
źródło: www.dabrowa-gornicza.pl

Informacja o konsultacjach społecznych w lokalnych mediach
źródło: www.konsultacje.idabrowa.pl

Informacja o konsultacjach społecznych w lokalnych mediach
źródło: www.dabrowski24.pl

List Prezydenta Dąbrowy Górniczej

Do zwiększenia popularności procesu konsultacyjnego przyczynił się list Prezydenta Miasta, Marcina Bazylaka, dostarczony bezpośrednio do skrzynek pocztowych, zapraszający mieszkańców do udziału w konsultacjach. Zapewnił on wysoką frekwencję i zaangażowanie mieszkańców w proces konsultacyjny.

PREZYDENT MIASTA
DĄBROWA GÓRNICZA

Dąbrowa Górnicza, maj 2022 r.

Mieszkańcy Ząbkowic

SZANOWNI PAŃSTWO

Wspólnie zmieniamy Dąbrowę Górniczą. **Budujemy wspólnotę, w której starania o rozwój gospodarczy i poprawę infrastruktury, idą w parze z budową społeczeństwa obywatelskiego i troską o otaczającą nas przyrodę.** W ostatnich latach zmieniły się również Ząbkowice.

Wyremontowaliśmy budynki wszystkich trzech szkół na terenie dzielnicy – Szkoły Podstawowej nr 21 przy ul. Gospodarczej, Szkoły Podstawowej nr 22 przy Alei Zwycięstwa oraz Szkoły Podstawowej nr 31 na Osiedlu Młodych Hutników.

Zmodernizowaliśmy istniejącą i zbudowaliśmy zupełnie nową kanalizację, remontując jednocześnie 44 ulice i biegnące wzdłuż nich chodniki. Prace obejmowały m.in. główne ulice dzielnicy – Armii Krajowej, Aleję Zwycięstwa, Rapackiego, Chemiczną, Szosową, Gospodarczą czy Związku Orła Białego.

Wspólnie z PKP Polskie Linie Kolejowe **zbudowaliśmy tunel pod torami przy budynku dworca**, który w wygodny sposób pozwala dostać się na perony, a także przemieszczać się pomiędzy częściami dzielnicy.

Powstały bezpieczne drogi rowerowe, które wygodnie pozwalają dostać się na rowerze nad Pogorie i dalej w kierunku Gołonoga i Śródmieścia oraz w rejon strefy ekonomicznej pomiędzy Ząbkowicami i Tucznową.

Mam jednak świadomość, że niezależnie od powyższych inwestycji, **przed Ząbkowicami stoi jeszcze wiele wyzwań**, dlatego serdecznie **zapraszam Państwa do wspólnego napisania „planu dla Ząbkowic”**.

Zaplanowane przez nas konsultacje są elementem prac nad Lokalnym Planem Działań dla Ząbkowic, będącego częścią aktualizowanego obecnie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W ramach konsultacji chciałbym **poznać Państwa opinie na temat Domu Kultury**, który w mojej ocenie, mimo częściowych remontów prowadzonych w minionych latach, wymaga całkowitej przebudowy. Zależy mi na tym, aby wzorem biblioteki w Strzemieszycach, **wspólnie z Państwem wypracować nową formułę** tej instytucji, dzięki czemu **Nowy Dom Kultury stanie się centrum aktywności mieszkańców Ząbkowic**.

Chciałbym również **poznać Państwa opinie dotyczące transportu publicznego**. Uważam, że dobrze zorganizowana komunikacja podnosi jakość życia, dlatego zachęcam do rozmowy o tym, gdzie i jak często Państwo podróżujecie, dokąd połączeń Wam brakuje i co w komunikacji powinniśmy poprawić.

Ciekaw jestem także Państwa oczekiwań **względem zabytkowego budynku dworca PKP oraz terenów po byłej Hucie Szklanej Gospodarczej**, które nie są dziś wizytówkami Ząbkowic. Zarówno budynek dworca jak i teren HSG nie należą do miasta, ale jesteśmy gotowi rozmawiać o tej przestrzeni. W przypadku ząbkowickiego dworca **złożyliśmy już na ręce przedstawicieli PKP S.A. deklarację wynajmu powierzchni w budynku**, pod warunkiem jego remontu przez PKP. Dokładnie na tych samych warunkach współpracujemy z koleją w zakresie dworca w centrum miasta.

Osiągnięcie tego wszystkiego możliwe będzie tylko w **dialogu z Państwem** – mieszkańcami dumnymi ze swojej dzielnicy, którym podobnie **jak mnie zależy na tym, by Ząbkowice były miejscem dobrym do życia**.

Konsultacje rozpoczną się od rozmów z Państwem w sześciu punktach dzielnicy:

4 czerwca 2022

- przy sklepie „Biedronka” (od godz. 10:00 do 13:00)
- skwer na Osiedlu Młodych Hutników przy budynku nr 83 (od godz. 14:00 do 17:00)

5 czerwca 2022

- przy Kościele św. Marii Magdaleny (od godz. 9:00 do 12:00)
- na placu zabaw w Parku Tysiąclecia (od godz. 13:00 do 15:00)

6 czerwca 2022

- w rejonie Domu Kultury Ząbkowice (od godz. 11:00 do 14:00)
- w rejonie dworca PKP oraz przystanków autobusowych w centrum Ząbkowic (od godz. 15:00 do 18:00)

Cały proces konsultacji potrwa do końca września 2022 roku i poza wywiadami, będzie składał się także z następujących elementów:

- Spaceru badawczego przez charakterystyczne punkty dzielnicy.
 - Serii spotkań z poszczególnymi grupami mieszkańców dzielnicy – uczniami szkół, seniorami, przedsiębiorcami czy aktywistami działającymi w organizacjach pozarządowych.
 - Otwartego spotkania warsztatowego dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców dzielnicy.
- Szczegółowy harmonogram konsultacji oraz dodatkowe informacje znajdziecie Państwo na stronie www.DG.pl lub dzwoniąc w godzinach pracy urzędu na numer telefonu 32 300 75 06.

Liczę na Państwa aktywny udział i serdecznie zapraszam do wypowiedzenia się na temat przyszłości dzielnicy Ząbkowice.

Z WYRAZAMI SZACUNKU

Marcin Bazylak
Prezydent Dąbrowy Górniczej

List Prezydenta Miasta Marcina Bazylaka

źródło: Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

Inne kanały komunikacji

Podczas trwania konsultacji społecznych zapewniono możliwość przekazywania opinii drogą e-mail (na adres konsultacje@a2p2.pl) oraz telefonicznie. Przez cały czas trwania konsultacji mieszkańcy i przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych przekazywali - bezpośrednio do prowadzących proces lub drogą urzędową - dodatkowe informacje lub opinie, które zostały uwzględnione w projektach flagowych, a także informowali mieszkańców o zbliżających się spotkaniach.

Zaangażowanymi stronami były m.in. organizacje:

- Dąbrowskie Inicjatywy Społeczne,
- Fundacja Fabryka Kulturalna,
- Równe Babki,
- Dom Kultury Ząbkowice,
- Akcja Sąsiedzka Dąbrowa Górnicza Ząbkowice.

Ponadto uzupełnieniem uzyskanych podczas procesu konsultacyjnego wiadomości na temat dzielnicy stała się ankieta konsultacyjno-badawcza z 2008 roku, przekazana podczas spotkania warsztatowego.

CO NOWEGO DLA ZĄBKOWIC?

Zapraszamy do wzięcia udziału w konsultacjach i spacerze badawczym poświęconych potrzebom mieszkańców dzielnicy Ząbkowice.

MIEJ WPŁYW NA PRZYSZŁOŚĆ SWOJEJ DZIELNICY!

DĄBROWA GÓRNICZA
Aktywne

A2P2
ARCHITECTURE AND PLANNING

Plakat ogłaszający konsultacje społeczne

źródło: A2P2

Punkty konsultacyjne

Punkty konsultacyjne zostały zaaranżowane od 4 do 6 czerwca 2022 r. (piątek, sobota, niedziela) w sześciu miejscach. Wybrano lokalizacje kluczowe dla dzielnicy Ząbkowice, gdzie o danej porze dnia i tygodnia spotyka się najwięcej mieszkańców. Celem było dotarcie do jak najbardziej zróżnicowanej grupy mieszkańców, nie tylko Ząbkowic, ale także mieszkańców okolicznych dzielnic i miejscowości, którzy korzystają z lokalnej infrastruktury i usług. Również miejsca były nieprzypadkowe - np. w niedzielę postawiono punkt przy kościele czy w poniedziałek w godzinach popołudniowych przy dworcu, aby jak najwięcej podróżnych mogło skorzystać z okazji i wypowiedzieć się na temat dzielnicy.

W trakcie rozmów z mieszkańcami pytano zarówno o konieczne modernizacje, remonty i inwestycje infrastrukturalne w dzielnicy, jak i wysłuchiwano innych uwag mieszkańców odnośnie jakości życia w dzielnicy. Z uwagi na dużą frekwencję w punktach konsultacyjnych w proces włączyli się także pracownicy Wydziału Rozwoju Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów Urzędu Miejskiego.

Do wskazywania poszczególnych lokalizacji i powiązań wykorzystano zdjęcie satelitarne Ząbkowic w skali 1:2000 wraz z podpisanymi charakterystycznymi punktami, m.in. parkami, sklepami, budynkami instytucji czy dworca. Dzięki niej mieszkańcy potrafili określić okoliczny kontekst, a także rozpoznawali swoje miejsce zamieszkania i sąsiedztwo. Pozwoliło to także na precyzyjne zebranie uwag dotyczących koniecznych interwencji, takich jak np. informacje o dewastacji, konieczności napraw, czy nielegalnych wysypiskach śmieci. Urząd Miejski podjął natychmiastowe działania naprawcze w tym zakresie.

Przeprowadzono rozmowy z osobami reprezentującymi wszystkie grupy demograficzne, zarówno pod kątem wieku, jak i płci, o różnych "życiorysach" dzielnicowych – zarówno z nowymi mieszkańcami, którzy nie znają jeszcze dobrze okolicy, jak i osobami, które spędziły w dzielnicy prawie całe życie, np. pracując w okolicznych zakładach przemysłowych.

Punkt konsultacyjny przy Biedronce
źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Punkt konsultacyjny przy Domu Kultury Ząbkowice
źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Punkt konsultacyjny przy kościele p.w. św. Marii Magdaleny
źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Punkt konsultacyjny przy Parku Tysiąclecia
źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Spacer diagnostyczny

5 czerwca 2022 r. (niedziela) w godz. 15:00-17:00 na terenie dzielnicy odbył się spacer diagnostyczny. Wzięli w nim udział m.in. członkowie lokalnych stowarzyszeń, mieszkańcy zainteresowani przyszłością obszaru i urzędnicy. Mimo niewielkiej liczby zgromadzonych osób, spacer badawczy spełnił swój cel: prowadzący uzyskali szczegółowe uwagi na temat poszczególnych lokalizacji, a także mieli okazję „na żywo” doświadczyć problemów w miejscach wymagających poprawy. Wnioski ze spaceru okazały się zbliżone do informacji otrzymanych w punktach konsultacyjnych.

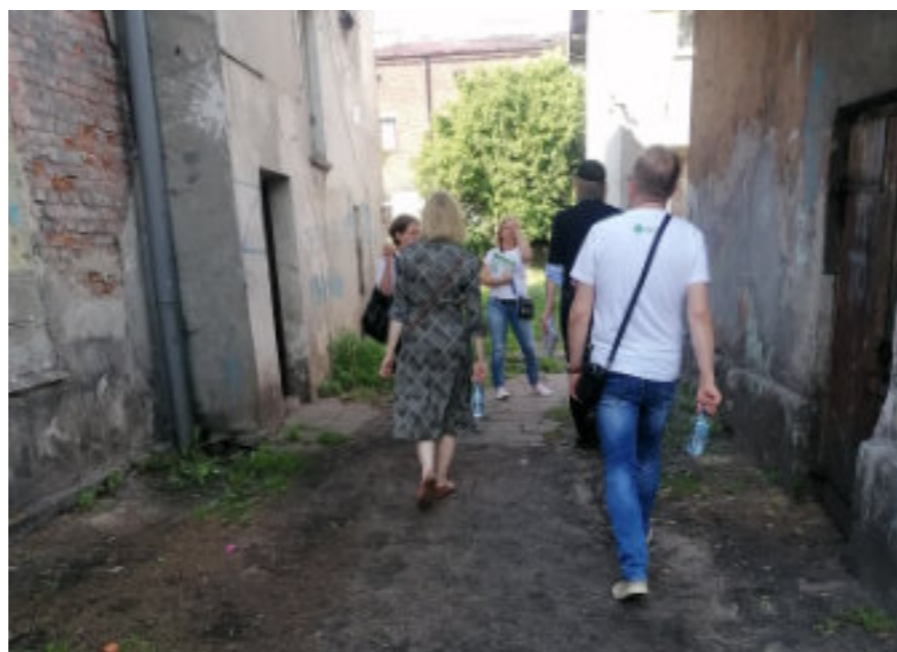
Spacer diagnostyczny

źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

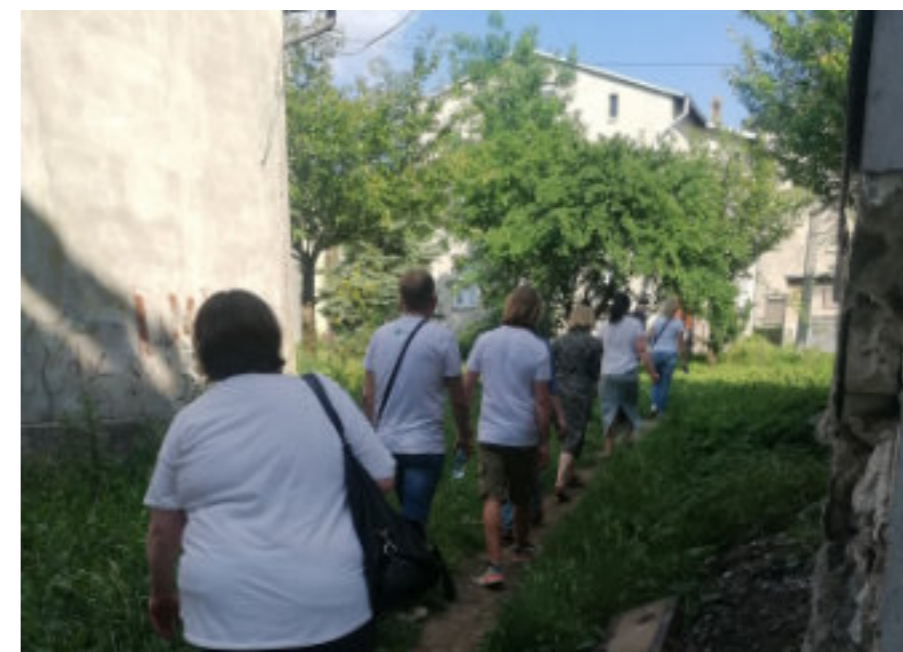
Spacer diagnostyczny

źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Spacer diagnostyczny

źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Spacer diagnostyczny

źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Spotkania fokusowe

Spotkanie fokusowe to narzędzie wykorzystujące dyskusję w obrębie niewielkiej grupy interesariuszy na zadane przez prowadzącego tematy. Technika takich spotkań umożliwia pogłębioną dyskusję na określony temat. Spotkania fokusowe, w zależności od grup interesariuszy, odbywały się w różnych terminach. Harmonogram spotkań z określonymi grupami ułożono pod kątem uzyskania poszczególnych informacji na odpowiednim etapie.

Łącznie odbyło się osiem spotkań fokusowych. Na spotkania zostali zaproszeni m.in.:

- uczniowie SP 21 i SP 22 - jedno spotkanie,
- przedstawiciele i członkowie lokalnych stowarzyszeń i fundacji, w tym m.in. Dąbrowskie Inicjatywy Społeczne, Akcja Sąsiedzka „Ząbkowice”, rada seniorów - jedno spotkanie (spotkanie nie odbyło się ze względu na nieobecność osób zaproszonych),
- przedstawiciele kultury, w tym m.in. Fundacja Fabryka Kulturalna, Muzeum Szttygarka, lokalni artyści, dyrektorzy i kierownicy placówek kulturalnych - trzy spotkania,
- lokalni przedsiębiorcy i potencjalni inwestorzy - dwa spotkania,
- urzędnicy różnych wydziałów Urzędu Miejskiego - dwa spotkania.

Spotkanie warsztatowe

Spotkanie warsztatowe odbyło się dnia 22 czerwca 2022 r. w godz. 17.00-19.00 w Domu Kultury Ząbkowice.

Celem warsztatów było pogłębienie diagnozy potrzeb i oczekiwań oraz uszczegółowienie wspólnie z uczestnikami rekomendacji i uwag, uzyskanych w trakcie wcześniejszych rozmów w punktach konsultacyjnych. Z uwagi na komfort pracy i warunki lokalowe na warsztaty zorganizowano zapisy i ustalono limit miejsc na 20. Ze względu na duże zainteresowanie ostatecznie go zwiększono go, zapraszając wszystkie chętne osoby. W spotkaniu warsztatowym uczestniczyło blisko 30 osób - głównie osoby aktywnie zaangażowane w życie dzielnicy.

Warsztaty odbyły się w formule World Cafe*, z dwoma stolikami tematycznymi. Po części wprowadzającej, czyli przedstawieniu wniosków z wcześniej przeprowadzonych konsultacji i odpowiedzi na pytania, zgromadzeni uczestnicy zostali podzieleni na dwie grupy. Następnie, w grupach tematycznych, zlokalizowanych przy dwóch osobnych stolikach, omawiano następujące zagadnienia (30 min.):

- przy stoliku „urbanistycznym” zaprezentowano wyniki konsultacji społecznych dotyczące skali dzielnicowej i przedyskutowano wynikające z nich działania. Następnie uzupełniono listę pomysłów oraz wyznaczono na podkładzie mapowym rekomendowany przebieg połączeń rowerowych,
- przy stoliku „architektonicznym” omówiono konkretne lokalizacje, wyznaczone w opracowaniu studialnym z 2021 roku, z uzupełnieniem o miejsca wskazane podczas konsultacji społecznych (m.in. dworzec PKP i jego sąsiedztwo, Dom Kultury Ząbkowice, ale także rekomendowaną lokalizację skate parku, o który apelowała ząbkowicka młodzież czy proponowanego bazarku).

Warsztaty zakończyły się podsumowaniem, na którym omówiono wyniki pracy w poszczególnych grupach.

*jednoczesna rozmowa prowadzona w grupach przy stolikach z uczestnikami warsztatów, o kilku aspektach danego obszaru tematycznego

Spotkanie warsztatowe w Domu Kultury Ząbkowice - stół „architektoniczny”

źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Spotkanie warsztatowe w Domu Kultury Ząbkowice - stół „urbanistyczny”

źródło: RewitalizujeMY - Dąbrowa Górnicza

Mapa wypracowana podczas punktów konsultacyjnych i spotkania warsztatowego

Spotkanie podsumowujące konsultacje społeczne

26 września 2022 r. w Domu Kultury Ząbkowice odbyło się otwarte spotkanie dla mieszkańców dzielnicy z Prezydentem Dąbrowy Górniczej Marcinem Bazylakiem, podsumowujące konsultacje społeczne.

W spotkaniu uczestniczyło ponad 90 osób. Podczas spotkania wskazano główne atuty dzielnicy i priorytetowe kierunki rozwoju. Spotkanie poprowadził Piotr Drygała - Naczelnik Wydziału Organizacji Pozarządowych i Aktywności Obywatelskiej Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej. W spotkaniu uczestniczyli także m.in. przedstawiciele Wydziału Rozwoju, Przedsiębiorczości i Obsługi Inwestorów i Łukasz Pancewicz - urbanista z pracowni A2P2 architecture & planning, odpowiedzialnej za przeprowadzenie procesu konsultacyjnego.

Po przywitaniu zgromadzonych gości, Prezydent Miasta podziękował mieszkańcom za udział w konsultacjach. Wskazał na trudne uwarunkowania, ale i duży potencjał dzielnicy oparty na jej mieszkańcach. W Gminnym Programie Rewitalizacji będą uwzględnione nie tylko remonty i modernizacje, ale przede wszystkim szerokie działania rewitalizacyjne, które pozwolą na podniesienie jakości życia w dzielnicy Ząbkowice. Następnie Łukasz Pancewicz przedstawił podsumowanie procesu konsultacyjnego, wskazując główne atuty i problemy dzielnicy. Omawiając rodzaje działań i projektów, które zostaną włączone do Lokalnego Planu Działania, wskazał drobne działania naprawcze, które już zostały zrealizowane w dzielnicy. Następnie przedstawił projekty flagowe, a także możliwe sposoby ich finansowania.

Po prezentacji mieszkańcy mieli czas na zadawanie pytań. Odpowiedzi udzielali Prezydent Miasta Marcin Bazylak, Łukasz Pancewicz i Ewa Fudali-Bondel, a także wyznaczeni pracownicy jednostek Urzędu Miejskiego. Wśród poruszanych tematów pojawiła się kwestia przyszłości terenu po Hucie Szkła Gospodarczego, budynku dworca, Osiedla Robotniczego, a także działalność przemysłowa, w tym proces wyprowadzania przemysłu z dzielnicy do Specjalnej Strefy Ekonomicznej i eksploatacja na terenie kopalni Dolomity. Prezydent Bazylak zaprosił do wypowiedzi prezesa Dolomitów Janusza Kmiecika, który wyjaśnił, że eksploatacja na obszarze Dolomitów kończy się, a wskazanie złóż w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie oznacza planów dalszego wydobycia, lecz jest wymaganiami prawnymi. Rozwiano także inne wątpliwości, m.in. na temat przyszłości terenu Huty Szkła Gospodarczego. Wszystkie uwagi zostały zebrane.

Spotkanie z Prezydentem Miasta Marcinem Bazylakiem
źródło: A2P2

Spotkanie z Prezydentem Miasta Marcinem Bazylakiem
źródło: A2P2

Główne wnioski z konsultacji społecznych

REWITALIZACJA DZIELNICY

Włączenie dzielnicy w priorytetowy obszar rewitalizacji, oprócz działań miękkich, które uatrakcyjnają dzielnicę Ząbkowice, pozwoli na realizację oczekiwanych inwestycji infrastrukturalnych, zarówno w poprawę jakości zabudowy, jak i przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni.

W związku z przeprowadzonymi konsultacjami Urząd Miejski już zareagował na część zgłoszonych problemów, realizując zadania naprawcze.

STAN TECHNICZNY ZABUDOWY

Wiele budynków na terenie dzielnicy wymaga remontów. Wśród nich mieszkańcy wskazywali przede wszystkim Dom Kultury Ząbkowice, budynek dworca, dawny szpital geriatryczny, budynki mieszkalne przy ul. Sikorskiego czy Pałac Naczelnika. Część z wymienionych obiektów zostanie włączona w program rewitalizacji, a działania w zakresie ich modernizacji i/lub adaptacji na nowe funkcje już się rozpoczęły (m.in. dworzec, stanowiący własność PKP). Budynki takie jak Pałac Naczelnika i dawny szpital geriatryczny nie są własnością miasta i nie ma obecnie uruchomionych programów, które pozwoliłyby na ich wyremontowanie lub odbudowę.

Remontów wymagają także budynki prywatne. Jednym ze sposobów miejskiego wsparcia w tym zakresie na obszarze rewitalizacji jest zwolnienie z podatku przy remoncie budynków. Dodatkowe informacje można uzyskać w Wydziale Podatków i Opłat lub pod adresem strony internetowej (www.bip.dabrowa-gornicza.pl/5904/dokument/108869).

UWARUNKOWANIA PLANISTYCZNE

Podczas konsultacji pojawiały się głosy odnośnie wyrażonej w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego polityki przestrzennej dotyczącej dzielnicy. W Ząbkowicach, jako dzielnicy o silnie zakorzenionej historii i tożsamości przemysłowej, zakłady przemysłowe sąsiadują z zabudową mieszkaniową i usługową, także w centralnie położonych częściach. Powoduje to różne uciążliwości, przede wszystkim związane z hałasem, pyleniem i ciężkim transportem prowadzonym ulicami Ząbkowic. Miasto podjęło działania w tym zakresie (opisane w ramach PROJEKTÓW RÓWNOLEGŁYCH w dalszej części raportu), lecz wypracowanie planu jest wieloletnim procesem.

TRANSPORT

Podczas konsultacji wielu mieszkańców wyraziło niezadowolenie z komunikacji autobusowej na terenie dzielnicy, przede wszystkim na brak bezpośrednich połączeń, m.in. do centrum miasta i na rozkłady jazdy niedostosowane do potrzeb mieszkańców. Korzystanie z transportu indywidualnego wpływa na zwiększającą się ilość aut i związane z tym potrzeby infrastrukturalne. Zmiany w kursowaniu autobusów, wprowadzone w odpowiedzi na zgłaszane sugestie, już przyczyniły się do poprawy sytuacji.

Drugim wskazywanym przez mieszkańców aspektem transportowym jest brak bezpiecznych tras rowerowych. Po dzielnicy można podróżować przez tereny zieleni, lecz w centrum jest to utrudnione. Podczas konsultacji wskazano rekomendowany przebieg połączeń, opisanych szczegółowo jako PROJEKT FLAGOWY IV.

ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA

Część mieszkańców wskazywała na problemy zdrowotne wynikające z zanieczyszczeń powodowanych przez działający w dzielnicy przemysł. W ramach odpowiedzi na zgłaszane problemy wzmocniono kontrole środowiskowe na terenie dzielnicy (Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego oraz straż miejska) - ich wyniki opisano w ramach PROJEKTÓW RÓWNOLEGŁYCH w dalszej części raportu).

OFERTA KULTURALNO - REKREACYJNA

Mimo, że Ząbkowice są dzielnicą samowystarczalną (posiadającą sklepy, szkoły, basen, tereny zieleni i inne niezbędne funkcje oraz elementy zagospodarowania), mieszkańcy wskazywali na ograniczone możliwości atrakcyjnego spędzania wolnego czasu. Brakuje miejsc rozrywki oraz gastronomii i aby skorzystać z takiej oferty, trzeba wyjeżdżać poza Ząbkowice. Wielu mieszkańców wskazywało także na wysoki potencjał turystyczny dzielnicy, który warto wykorzystać.

Za sprawą zmian kadrowych w Domu Kultury Ząbkowice oraz dzięki prężnemu działaniu NGO (m.in. Fundacji Fabryka Kulturalna i Równe Babki), Ząbkowice znowu stają się dzielnicą, do której powraca kulturalne życie. Modernizacja Domu Kultury pozwoli na dalszy rozwój w tym zakresie.

Uczestnicy procesu konsultacyjnego i ich oczekiwania

Dzieci i młodzież (mieszkańcy dzielnicy)

Dzieci i młodzież są liczną grupą mieszkańców na terenie dzielnicy. Zazwyczaj znajdują się ze szkoły podstawowej lub z okolicy zamieszkania i często spędzają ze sobą czas wolny. Obecna oferta dzielnicy nie zaspokaja ich wszystkich potrzeb. Głównym problemem jest brak miejsc spotkań, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym. Zarówno chłopcy, jak i dziewczęta, zgłaszali potrzebę zwiększenia oferty rekreacyjno-sportowej na terenie dzielnicy. Głównymi pomysłami było utworzenie skateparku i wielofunkcyjnej sali, w której młodzież mogłaby się spotkać, pograć na konsoli, odrabiać wspólnie lekcje i po prostu spędzać czas bez nadmiernego organizowania czasu i zajęć przez dorosłych.

Młodzi dorośli (mieszkańcy dzielnicy)

Dość liczna grupa, która rozpoczyna lub niedługo rozpocznie życie rodzinne. Młodzi dorośli mieszkają w Ząbkowicach m.in. ze względu na atrakcyjne ceny nieruchomości (np. Osiedlu Młodych Hutników) i dobry dojazd do Katowic oraz Centrum Dąbrowy Górniczej, gdzie pracują lub spędzają czas wolny. Często są zmotoryzowani, dlatego nie mają problemu, żeby pojechać do sklepu czy do lekarza poza własną dzielnicę. Nie zawsze chętnie korzystają z infrastruktury dzielnicy, lecz jeśli np. posiadają psy, chodzą z nimi na spacer do pobliskich lasów. Chętnie wybraliby się do lokali gastronomicznych w Ząbkowicach. Ważna jest dla nich sprawna komunikacja publiczna (funkcjonująca zarówno w obszarze dzielnicy, jak i między miastami), parkingi P + R oraz psie parki. Jeśli mają dzieci, doceniają bezpieczne i atrakcyjne place zabaw blisko domu.

Osoby w średnim wieku i seniorzy (mieszkańcy dzielnicy)

To zdecydowanie najliczniejsza grupa mieszkańców w dzielnicy, która obejmuje dwa pokolenia, w tym byłych pracowników dużych zakładów przemysłowych m.in. Huty Szkła Gospodarczego oraz ich dzieci. Dobrze pamiętają historię i tradycje szklarskie związane z dzielnicą, o czym często opowiadają z nostalgią. Bardzo dobrze znają sąsiadów i mieszkańców dzielnicy. Seniorzy często polegają na swoich dzieciach, które wożą ich na zakupy lub do lekarza. Wśród zgłaszanych uwag w tej grupie najczęściej pojawiały się kwestie związane z ważnymi obiektami użyteczności publicznej, takimi jak Dom Kultury Ząbkowice czy dworzec PKP, a także projektami interwencyjnymi, poprawiającymi jakość codziennego życia w dzielnicy.

NGO

Bardzo aktywną grupą uczestniczącą w procesie konsultacyjnym (pomimo braku obecności na spotkaniu fokusowym) byli przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń i fundacji. Zdarza się, że nie zgadzają się z władzami miasta w różnych kwestiach, jednak walczą o lepszą przyszłość dla Ząbkowic i stają się siłą napędową zmian w dzielnicy. Są bardzo dobrym źródłem informacji. Według nich wiele aspektów dzielnicy wymaga poprawy.

Działacze kulturalni

Liczną grupą zainteresowaną życiem i animacją dzielnicy są działacze kulturalni, m.in. związani ze „szklaną” historią dzielnicy. Przedstawiciele tej grupy widzą bardzo duży potencjał w możliwościach opartych o tradycje i kulturę dzielnicy na tym polu. Bardzo istotne wydaje się dla nich konieczność udokumentowania historii dzielnicy, a w szczególności opowieści o dawnej Hucie Szkła Gospodarczego Ząbkowice. Według działaczy kulturalnych należałoby dążyć do otwarcia najpierw niewielkiej stałej wystawy upamiętniającej to dziedzictwo, a z czasem rozwinąć je w większą placówkę i cykliczne wydarzenia, powrócić do tradycji szklarskich Ząbkowic (m.in. uruchamiając zajęcia w dzielnicowym Domu Kultury).

Potencjalni inwestorzy

Grupa widząca duży potencjał w dzielnicy, zarówno ze względu na sporą ilość terenów, które można by „uwolnić” do realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej lub usługowej. W swoich wypowiedziach wykazują silną potrzebę współpracy z miastem m.in. w zakresie dostosowania istniejących regulacji planistycznych.

Mieszkańcy dzielnic ościennych

Ząbkowice jako dzielnica samowystarczalna, z pełnym zapleczem usługowym stanowią atrakcyjny punkt docelowy także dla mieszkańców sąsiednich dzielnic i okolicy. Ta grupa mieszkańców chętnie korzysta ze znajdujących się w Ząbkowicach sklepów, ośrodków medycznych, oferty kulturalnej i sportowej. Przyjeżdżają tutaj zarówno samochodem, jak i na rowerze. Sąsiedzi dzielnicy zgłaszali głównie uwagi związane z inwestycjami transportowymi w zakresie dróg i tras rowerowych.

Urzędnicy

Urzędnicy to grupa, która brała udział w procesie konsultacji społecznych m.in. podczas spotkań fokusowych. Na bieżąco zgłaszali potrzeby mieszkańców, tworzyli sieci kontaktów, a także wypracowywali wspólnie rozwiązania, których efekty już można zobaczyć na obszarze dzielnicy. Niektórzy, zwłaszcza podejmujący działania społeczne w Ząbkowicach, pracują w tym terenie od lat, m.in. wyprowadzając z sytuacji kryzysowych mieszkańców ul. Sikorskiego. Znają dobrze zarówno mieszkańców, jak i kontekst dzielnicy. Inni, związani bardziej z infrastrukturalną czy planistyczną stroną dzielnicy, dzięki konsultacjom spojrzeli na nią z innego punktu widzenia, weryfikując dotychczasowe założenia odnośnie rozwoju tego miejsca.

Goście/odwiedzający i potencjalni mieszkańcy

W konsultacjach społecznych brało też udział kilka osób, które odwiedzają dzielnicę raz na jakiś czas, m.in. w celach wypoczynkowych. Czasami są to osoby, które niegdyś tu mieszkały i teraz odwiedzają bliskich. Mimo, że wskazują na brak infrastruktury turystycznej, to z nostalgią wspominają swoje dzieciństwo i tereny rekreacyjne takie jak Amfiteatr przy Trzebyczce czy organizowane na terenie dzielnicy wydarzenia. Według nich w dzielnicach należałoby poprawić przede wszystkim warunki środowiskowe i wprowadzić nową zabudowę mieszkaniową.

Analiza SWOT dla Ząbkowic

Na podstawie wywiadów przeprowadzonych podczas konsultacji społecznych wykonano analizę SWOT mocnych i słabych stron dzielnicy, która posłuży jako wkład do Lokalnego Planu Działania. Zestawienie częściowo pokrywa się z rozpoznaniem wykonanym na potrzeby Programu Rewitalizacji Dąbrowa Górnicza 2023 (aktualizacja 2020 r.), przyjętego 16 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXV/542/2020 przez Radę Miejską w Dąbrowie Górniczej

S - Mocne Strony

1. Kameralność i spokój.
2. Bliskość terenów zieleni (m.in. lasów i Pogorii).
3. Dobra infrastruktura edukacyjna (dwa przedszkola publiczne i jedno prywatne, dwie szkoły podstawowe, basen).
4. Silna tożsamość dzielnicowa i lokalny patriotyzm.
5. Aktywnie działające stowarzyszenia na terenie dzielnicy i coraz więcej oddolnych inicjatyw.
6. Wysokie zaangażowanie mieszkańców w konsultacje społeczne i chęć zmian na terenie dzielnicy.
7. Bliskość strefy przemysłowej (skupisko miejsc pracy) i lotniska Katowice-Pyrzowice,
8. Istniejąca infrastruktura kolejowa.

O - Szanse

1. Pozytywne zmiany, m.in. na OMH (nowi, młodzi mieszkańcy – atrakcyjne ceny nieruchomości i duża ilość zieleni jako magnes),
2. Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców.
3. Realizacja programu rewitalizacji w kolejnych latach.
4. Aktywni przedsiębiorcy gotowi na inwestowanie w dzielnicy.
5. Stacja kolejowa – duży potencjał, zarówno transportowy, jak i w kontekście nowych funkcji na dworcu.
6. Dom Kultury Ząbkowice - zmiany kadrowe i nowy program działania, potencjał dużego obiektu użyteczności publicznej.
7. Tradycje produkcji szkła - szansa na zbudowanie silnej marki dzielnicy i przyciągnięcie turystów.
8. Ulgi w podatku na remont nieruchomości wybudowanych do 1975 r.
9. Pozyskiwanie grantów, finansowanie przez DBP i DBO, oraz KPO.

W - Słabe strony

1. Brak wyraźnie wykształconego, czytelnego centrum dzielnicy i przestrzeni publicznych.
2. Niska dostępność do usług, w tym społecznych (część działająca mało efektywnie – stadion KS Unii Ząbkowice, Dom Kultury Ząbkowice).
3. Niezadowolający stan techniczny infrastruktury społecznej i komunalnej.
4. Duża koncentracja lokali socjalnych.
5. Wysoka koncentracja osób bezrobotnych.
6. Niska estetyka przestrzeni.
7. Uciążliwości wynikające z sąsiedowania przemysłu z zabudową mieszkaniową.

T - Zagrożenia

1. Uzależnienie od transportu indywidualnego.
2. Brak pomysłów inwestycyjnych na uruchomienie części obszarów.
3. Zanieczyszczenie środowiska.
4. Duże nakłady finansowe niezbędne dla realizacji infrastrukturalnej części rewitalizacji dzielnicy

2 Opracowanie wyników konsultacji

Rodzaje działań

Podczas konsultacji poruszane były różne, liczne wątki dotyczące funkcjonowania dzielnicy i jej potrzeb. Dlatego zgłaszane podczas całego procesu konsultacyjnego wnioski i uwagi zostały podzielone na 8 grup tematycznych: działania kubaturowo-przestrzenne, transportowe, sportowo-rekreacyjne, środowiskowe, organizacyjne, kulturalno-promocyjne, naprawcze i prawno-administracyjne. Szczegółowy opis działań znajduje się na następnej stronie. Oprócz tego w tabelach przedstawiono zakres działań, zasięg działania, zaangażowanie podmiotów, możliwy sposób finansowania i inne rekomendacje. W raporcie zostały uwzględnione propozycje priorytetowe, które będą sukcesywnie realizowane i promowane w ramach np. Budżetu Partycypacyjnego.

Kubaturowo-przestrzenne

Obejmują działania, które wpłyną na poprawę danej przestrzeni lub budynku. Kwalifikują się do nich remonty, modernizacje i realizacje budynków i przestrzeni publicznych, często zdegradowanych o wysokiej wartości kulturowej świadczącej o tożsamości miejsca.

Transportowe

Obejmują działania, które wpłyną na poprawę jakości infrastruktury drogowej, w tym infrastruktury technicznej. Dotyczą przede wszystkim remontu ulic, chodników i budowy nowych ścieżek rowerowych i połączeń pieszych oraz elementów uspokajania ruchu. Są to działania długofalowe, których realizacja na terenie dzielnicy zajmie wiele lat.

Sportowo-rekreacyjne

Obejmują działania polegające na poprawie jakości już istniejącej i budowie nowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Miejsca te są niezbędne z uwagi na integrację mieszkańców dzielnicy i poszerzą ofertę spędzania czasu wolnego, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Są to takie inwestycje jak place zabaw, skateparki, ścieżki rekreacyjno-krajoznawcze.

Kulturalno-promocyjne

Obejmują działania, które utożsamiane są w szczególności ze „szklaną” kulturą miejsca. Działania te wpłyną na poprawę postrzegania dzielnicy, a także jej promocję w ramach i poza zasięgiem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Dzięki tym działaniom dzielnica ma szansę na przywrócenie dawnych tradycji, stworzenie potencjału turystycznego, a także rozwoju lokalnego patriotyzmu mieszkańców.

Prawno-administracyjne

Są to działania, za których realizację odpowiedzialne będą jednostki samorządu terytorialnego. Dotyczą one m.in. konieczności zmian prawa lokalnego, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów planistycznych.

Środowiskowe

Obecność zakładów przemysłowych w sąsiedztwie terenów mieszkaniowych powoduje uciążliwości, co bezpośrednio wpływa na stan zdrowia i komfort zamieszkania. W kategorii działań środowiskowych uwzględniono takie zadania, które poprawią jakość powietrza, akustykę, poziom zanieczyszczenia wód i zredukują odory.

Organizacyjne

Obejmują działania, które wymagają zmian organizacyjnych w celach usprawnienia życia mieszkańców. Mogą dotyczyć zarówno działań służb miejskich, jak i reorganizacji przestrzeni (oznakowania jezdni, wprowadzenie nowych stref ograniczenia ruchu) czy wprowadzenia nowych połączeń komunikacji publicznej lub dalekobieżnej.

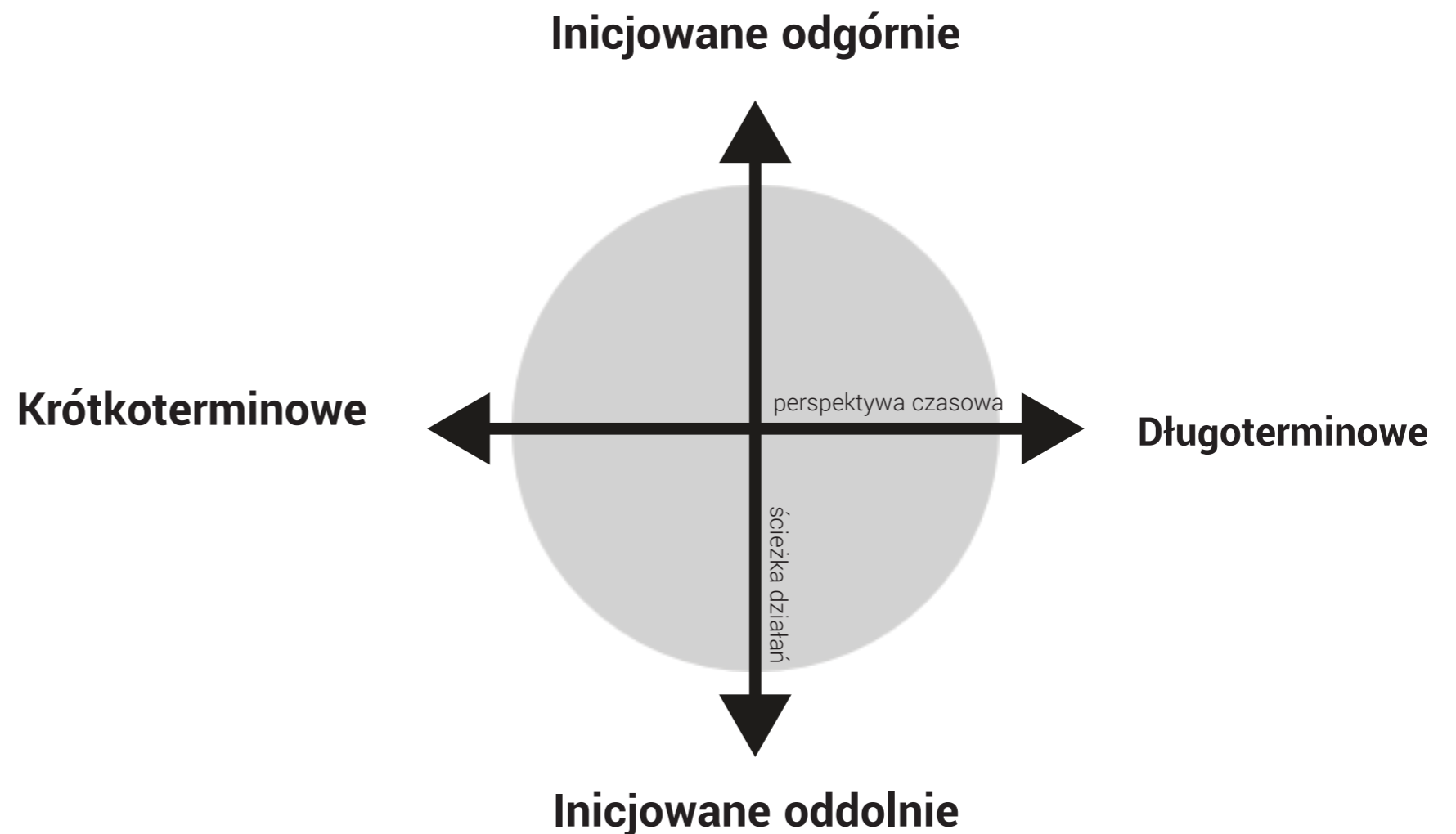
Naprawcze

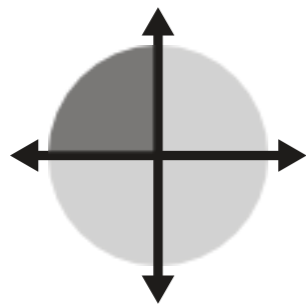
Są to zgłaszane przez mieszkańców miejsca wymagające pilnej interwencji. Zazwyczaj związane z usterkami, nielegalnymi działaniami lub zaniedbaniami. Nie wymagają dużych nakładów finansowych i mogą zostać szybko zrealizowane.

Perspektywa czasowa i zaangażowanie podmiotów

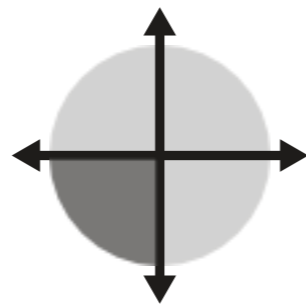
Każdy ze zgłaszanych pomysłów czy inwestycji posiada różną perspektywę czasową, a także są w niego zaangażowani różni interesariusze. W celu zidentyfikowania tych dwóch czynników stworzono grafikę, na której zaznaczono różnego rodzaju typy działań. Oś pionowa wyznacza ścieżkę działań (odgórną - realizowaną przez miasto, inwestorów bądź instytucję, oddolną - realizowaną przez stowarzyszenia lub mieszkańców), a oś pozioma wyznacza perspektywę czasową (krótkoterminową bądź długoterminową). Wśród nich możemy wyróżnić działania:

- krótkoterminowe - które mogą zostać zrealizowane szybko, zazwyczaj za pomocą np. budżetu partycypacyjnego lub grantów i nie wymagają uzyskiwania skomplikowanych decyzji (np. doposażenie parku),
- długoterminowe - realizowane w dłuższej perspektywie czasowej z uwagi na konieczność uzyskania decyzji administracyjnych, pozyskania środków finansowych czy będące przedmiotem trwania długich dyskusji i negocjacji, zazwyczaj kilkuletnie, np. Przebudowy dróg, remonty dużych obiektów kubaturowych,
- Krótko- lub długoterminowe - których czas ciężko określić z uwagi na nie do końca zdefiniowany zakres działań czy przedłużony czas uzyskiwania pozwoleń,
- odgórne - w których to miasto, duże przedsiębiorstwa, prywatni inwestorzy czy deweloperzy muszą podjąć odpowiednie kroki w celu realizacji zadania, często we wzajemnej współpracy,
- oddolne - w których to głównym inicjatorem są mieszkańcy lub stowarzyszenia,
- odgórne i oddolne - w których to obie strony podejmują działania.

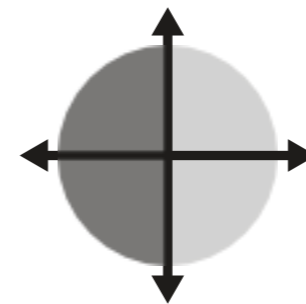

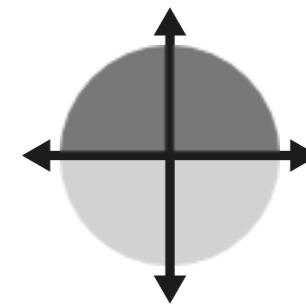
Krótkoterminowe odgórne

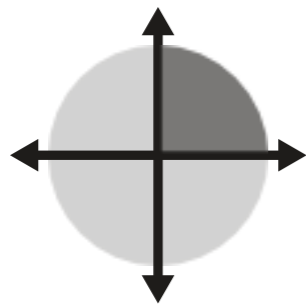
Krótkoterminowe oddolne

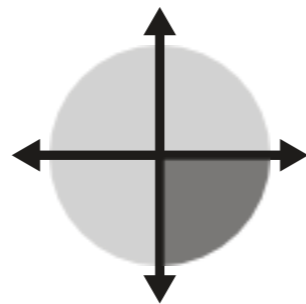
Krótkoterminowe,
oddolne i odgórne

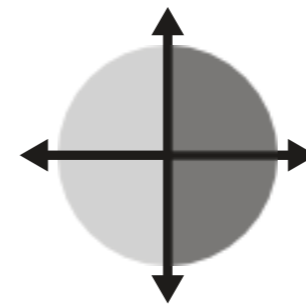
Odgórne,
krótco- i długoterminowe

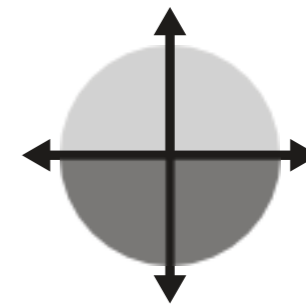
Długoterminowe odgórne

Długoterminowe oddolne

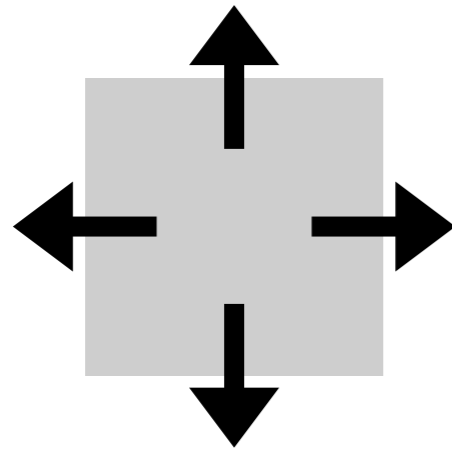

Długoterminowe,
oddolne
i odgórne

Oddolne,
krótco- i długoterminowe

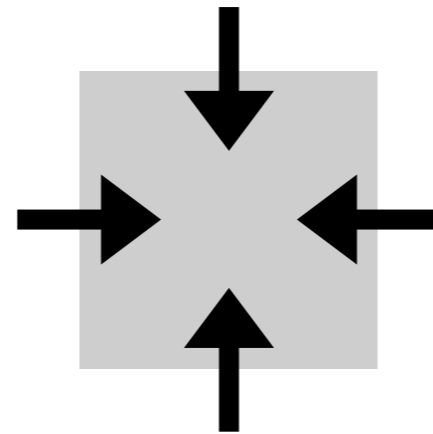
Zasięg oddziaływania

Ponadzielnicowe

Obejmują działania, które wpłyną pozytywnie nie tylko na rozwój dzielnicy, ale także dzielnic ościennych czy całego miasta. W grupie tej znajdują się głównie działania z zakresu:

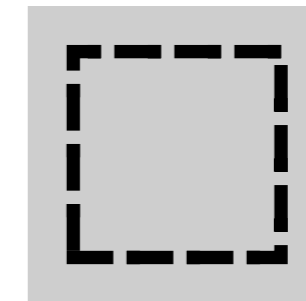
- wzmocnienia lub tworzenia nowej oferty programowo-przestrzennej, w tym tworzenie nowych miejsc usług, pracy i zamieszkania,
- rozwijania bazy turystyczno-kulturalnej,
- inwestycje i działania transportowe obsługujące ruch międzydzielnicowy lub międzymiastowy np. budowa obwodnicy, nowe połączenia autobusowe, nowe połączenia rowerowe,
- ochrony środowiska.

Ogólnodzielnicowe

Obejmują działania, które swoim zasięgiem oddziaływania wpłyną na zmiany w całej dzielnicy. Są to głównie działania z zakresu:

- remontu lub modernizacji kluczowych obiektów na terenie dzielnicy,
- doposażenia lub rozbudowy ważnych przestrzeni publicznych,
- inwestycji transportowych, poprawiających dostępność komunikacyjną, takie jak remonty dróg lub tras rowerowych, nowe połączenia piesze,
- działań administracyjno-planistycznych poprzez stworzenie odpowiednich regulacji prawnych (np. dokumentów planistycznych, ulg itd.) obejmujących swym zasięgiem dzielnicę,
- ochrony środowiska.

Lokalne

Obejmują działania, które wpłyną na zmiany w najbliższej okolicy. Mogą obejmować fragment dzielnicy - najbliższe podwórko, kwartał czy ulicę. Są to głównie działania z zakresu:

- poprawy estetyki bądź funkcjonalności danego miejsca,
- inwestycji poprawiających bezpieczeństwo w miejscach niebezpiecznych,
- remontów, modernizacji lub doposażenia podwórek,
- działań organizacyjnych,
- zgłaszanych interwencji.

Inicjatorzy działań

Działania odgórne

SEKTOR PUBLICZNY

Jednym z głównych inicjatorów działań jest Miasto, jednak należy pamiętać, że nie wszystkie działania mogą zostać przez sfinansowane ze środków gminnych. Najczęstszą przyczyną są uwarunkowania własnościowe (grunty należące do właścicieli prywatnych lub np. PKP) i skala inwestycji, przekraczająca możliwości finansowe gminy.

PRYWATNI INWESTORZY

Jest to grupa interesariuszy posiadająca bezpośredni wpływ na sektor usług w dzielnicy. Działalność tej grupy jest także powiązana z inwestycjami deweloperskimi, ponieważ z rozwoju zasobu mieszkaniowego wynika wyższa liczba mieszkańców i większe zapotrzebowanie na usługi.

MIESZKAŃCY

Mieszkańcy są grupą, która może skutecznie inicjować działania, przynoszące korzystne zmiany przestrzenne dla dzielnicy. Mogą aplikować o granty, wnioskować w Budżecie Partycypacyjnym, a także wpływać pośrednio i bezpośrednio na decyzje innych inicjatorów działań.

DEWELOPERZY

To grupa, która może przyczynić się do rozwoju i zmiany postrzegania dzielnicy, a także do zwiększenia liczby jej mieszkańców. Jako zachęta dla tych inicjatorów działań na terenie dzielnicy szczególnie istotne jest stworzenie odpowiednich warunków, m.in. planistycznych, które pozwolą na zainwestowanie na atrakcyjnych, dobrze skomunikowanych terenach.

PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE

To przedsiębiorstwa przemysłowe, będące „dużymi graczami” - największymi pracodawcami na terenie dzielnicy. Są jednocześnie często negatywnie postrzegani z uwagi na ingerencje w środowisko i generowanie uciążliwości związanych z przemysłem.

FUNDACJE I STOWARZYSZENIA

W dzielnicy Żąbkowice prężnie działają lokalne fundacje i stowarzyszenia, które potrafią jednoczyć mieszkańców i skutecznie realizować różne inicjatywy. Mają silniejszą moc sprawczą niż pojedynczy mieszkańcy, przez co skuteczniej mogą pozyskiwać środki na różne inwestycje.

Możliwości finansowania - miejskie

Dąbrowski Budżet Partycypacyjny i Dąbrowski Budżet Obywatelski

W Dąbrowie Górniczej co roku podejmowane są dwa procesy angażujące mieszkańców w procesy współdecydowania i pozwalające na realizację projektów w zakresie działań przestrzennych i społecznych.

Budżet Obywatelski o charakterze ogólnomiejskim, realizowany na podstawie przepisów ustawy. Głosują w nim wszyscy mieszkańcy miasta, wybierając projekty ze wszystkich zgłoszonych i zakwalifikowanych do głosowania. W ramach trzech edycji tej procedury do realizacji na terenie dzielnicy wybrano jeden projekt, mieszkańcy zdecydowali że będzie to tężnia oraz dodatkowa infrastruktura w obszarze amfiteatru.

Dąbrowski Budżet Partycypacyjny to wyróżniająca miasto formuła, która pozwala wypracować rozwiązania na podstawie dyskusji o potrzebach poszczególnych dzielnic i osiedli miasta. W dzielnicy Ząbkowice osobno jest procedowana dla osiedla: Ząbkowice, a osobno Osiedla Młodych Hutników. Obszary wybierane są podczas spotkań mieszkańców, a następnie wspólnie projektowane przez mieszkańców. W ciągu ośmiu edycji zostało zrealizowanych 15 projektów w Osiedli Młodych Hutników oraz 32 w obszarze osiedla Ząbkowice.

Mikrogranty

W ramach mikrograntów stowarzyszenia, NGO i grupy nieformalne (trzy osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych) mogą wystąpić o dofinansowanie wybranego przez siebie projektu. Projekt taki jest już realizowany w pobliskiej dzielnicy Strzemieszycze, a w przyszłości projekt grantowy ma objąć także swoim działaniem Ząbkowice. Celem projektu jest kreowanie wizerunku dzielnicy, tworzenie nowych oraz wzmacnianie istniejących funkcji kulturalno-społecznych, aktywowanie potencjałów obywatelskich i społecznych oraz wzmacnianie integracji i spójności społeczności zamieszkującej i działającej w dzielnicy, kreowanie przyjaznej przestrzeni publicznej dzielnicy oraz wdrażanie założeń programu rozwoju branż czasu wolnego – kultury, sportu, turystyki i rekreacji Dąbrowy Górniczej. Wydarzenia powinny być realizowane w jednym z trzech obszarów rozwoju tych branż:

- obywatelska kultura miejska - działanie skupiające się na rozwijaniu obywatelskiej aktywności mieszkańców czy integrowaniu miejskiej społeczności,
- rekreacyjna stolica Metropolii - tworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej zarówno dla mieszkańców miasta, jak i odwiedzających z całej Metropolii; premiowane będą projekty związane z kulturą wysoką, które mogą przyciągnąć do Dąbrowy Górniczej również odbiorców spoza miasta,
- kuźnia talentów - tworzenie przestrzeni dla rozwoju talentów wśród młodych mieszkańców miasta oraz promowanie najbardziej utalentowanych lokalnych twórców oraz planowanie dalszej ścieżki ich rozwoju.

Ulga za remont budynków mieszkalnych i usługowych

Obszary miasta, na których znajdują się budynki kwalifikujące się do objęcia ulgą, zostały ujęte w lokalnym programie rewitalizacji. Wśród nich znajduje się dzielnica Ząbkowice i budynki znajdujące się przy ulicach: Aleja Zwycięstwa, Armii Krajowej, Chemiczna, Dąbrowskiej, Dolomitowa, Dreszera, Dworcowa, Fredry, Gospodarcza, Kontkiewiczza (dawna Korczyńskiego), Bielowizna (dawna Langego), Łąkowa, Mizerkiewiczza, Młynarska, Nałkowskiej, Osiedle Robotnicze, Oświecenia, Piastowska, Projektowana, Rapackiego, Sikorskiego, Skłodowskiej-Curie, Szosowa, Targowa, Tetmajera, Tulipanowa, Wapienna, Willowa, Zabłockiego, Zagłębiowska, Zdrojowa.

Do zwolnienia z podatku kwalifikuje się m.in. wykonanie i odnowienie elewacji, wymiana albo naprawa pokrycia dachowego, wymiana lub renowacja okien i drzwi, wymiana detalu architektonicznego czy ocieplenie budynku. Ulga podatkowa przysługuje osobom prywatnym, wspólnotom mieszkaniowym i przedsiębiorcom. Pierwszym krokiem, żeby z niej skorzystać, jest zgłoszenie do Urzędu Miejskiego zamiaru przeprowadzenia prac i przedstawienie kosztorysu. Po ich wykonaniu należy dostarczyć dokumenty potwierdzające poniesione koszty. Modernizacja musi być przeprowadzona z własnych pieniędzy, a nie ze środków publicznych, dotacji czy dofinansowań. Remont na tych zasadach trzeba zrobić najpóźniej do 28 listopada 2025 r. Występujący o zwolnienie z podatku od nieruchomości nie mogą mieć finansowych zaległości wobec gminy.

Możliwości finansowania - zewnętrzne

Granty rządowe / inne

W zależności od roku istniejących naborów miasto może ubiegać się o finansowanie z różnych grantów ministerialnych i programów, poprzez które odbywa się finansowanie różnych inwestycji (w szczególności infrastrukturalnych) o wysokim zapotrzebowaniu finansowym. Jednym z przykładów takich projektów jest Obwodnica Ząbkowic, która będzie finansowana z Krajowego Programu Odbudowy (KPO).

Program Rozwoju Bibliotek

Program wspieramy jest przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, partnera Fundacji Billa i Melindy Gates w przedsięwzięciu, które ma ułatwić polskim bibliotekom publicznym dostęp do komputerów, internetu i szkoleń.

Program Rozwoju Bibliotek jest realizowany w Polsce przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Sponsorzy lokalni - duże przedsiębiorstwa

Ząbkowice, jako dzielnica o przemysłowym charakterze, może korzystać ze współpracy z dużymi przedsiębiorstwami jako potencjalnymi sponsorami wybranych akcji obywatelskich i innych inicjowanych oddolnie działań. Każde duże przedsiębiorstwo posiada program CSR oraz fundusze na różne cele statutowe, które mogą się wpisywać w charakter wybranych inwestycji. Takie działania pozytywnie wpływają na wizerunek firm, poprawiając i wzmacniając relacje z mieszkańcami. Potencjalnymi partnerami przy współfinansowaniu projektów dzielnicowych mogą stać się duże lokalne przedsiębiorstwa, takie jak Ursa, Saint-Gobain czy PPHU „DOLOMIT” Kopalnia Ząbkowice S.A. Szczególnie duży potencjał ma współpraca w zakresie kształtowania wizerunku „szklanej dzielnicy”.

Możliwości finansowania - konkursy sponsorskie

Dobłą alternatywą do wykonywania drobnych inwestycji z zakresu przestrzeni publicznych, rekreacji, sportu, czy kultury są konkursy sponsorskie w których może wziąć udział każdy mieszkaniec, stowarzyszenie czy grupa mieszkańców. Obok przedstawiono dwa przykłady grantów, które obecnie realizowane są co roku przez duże przedsiębiorstwa i mogą posłużyć jako alternatywa dla pieniędzy publicznych, dzięki której można zrealizować wybrane inwestycje.

GramyWygrywamy

(www.gramywygrywamy.pl)

W ramach konkursu „SPORTOWO KULTURALNIE LOKALNIE” Fundacja LOTTO im. Haliny Konopackiej wspiera realizację projektów infrastrukturalnych poprzez udzielanie darowizn pieniężnych na budowę lub remont oraz zakup niezbędnego wyposażenia obiektów sportowych i kulturalnych. Wnioskodawcy mogą ubiegać się o darowiznę w wysokości od 50 000 zł do 200 000 zł. Udział własny Wnioskodawcy musi wynosić co najmniej 20% kosztów całego Projektu. Udział w konkursie mogą wziąć właściciele bądź najemcy lub dzierżawcy obiektów infrastrukturalnych (umowa na co najmniej 10 lat licząc od daty zakończenia inwestycji) z zakresu sportu lub kultury, którzy są:

- organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami działającymi w sferze pożytku publicznego, zarejestrowanymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, powołanymi do realizacji, w ramach swojej podstawowej działalności statutowej, zadań w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej lub kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- jednostkami sektora finansów publicznych posiadającymi osobowość prawną i prowadzącymi działalność w zakresie kultury fizycznej i sportu lub kultury i dziedzictwa narodowego (np. jednostki samorządu terytorialnego, jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe, państwowe i samorządowe instytucje kultury).

Wśród projektów zgłoszonych do tegorocznej edycji znalazły się m.in. remonty obiektów sportowych oraz ścieżki rowerowe.

Moje miejsce na ziemi

(www.mojemiejsceaziemi.pl)

„Moje miejsce na Ziemi” to jeden z największych programów grantowych w Polsce organizowanych przez fundację Orlen. Można w nim składać projekty z obszarów ważnych dla lokalnych społeczności. Projekty mogą składać fundacje, stowarzyszenia, organizacje, placówki oświatowe, domy kultury, biblioteki, koła gospodyń wiejskich, a także służby takie jak policja, straż pożarna, czy kościelna jednostka prowadząca działalność pożytku publicznego. Co roku do wydania jest łącznie 2 000 000 zł na ponad 150 grantów. Tematyka projektu musi obejmować minimum jedną z kategorii:

- upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji,
- działalność na rzecz ochrony i promocji zdrowia,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ekonomicznemu,
- podwyższenie poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- zachowanie dziedzictwa historycznego oraz rozwoju edukacji, kultury i sztuki,
- poprawa stanu środowiska naturalnego oraz ochrona zwierząt,
- podnoszenie świadomości na temat ekologii i zrównoważonego rozwoju.

3 Projekty flagowe i projekty równoległe wynikające z potrzeb mieszkańców

PROJEKT FLAGOWY I: Stworzenie spójnego systemu przestrzeni publicznych i zieleni

Z uwagi na dwie dominujące w Ząbkowicach funkcje - mieszkaniową oraz przemysłową - i duże rozproszenie usług, trudno jest jednoznacznie określić, gdzie znajduje się centrum dzielnicy. Pytani o to mieszkańcy, podczas konsultacji wskazywali zwykle rejon między ul. Chemiczną i Domem Kultury Ząbkowice, a dworcem kolejowym. Obszar ten posiada duży potencjał rozwojowy:

- znajduje się geograficznie wewnątrz dzielnicy,
- jest bardzo dobrze skomunikowany, zarówno transportem publicznym (kolej, autobusy), jak i indywidualnym (P + R przy dworcu i parking przy Domu Kultury Ząbkowice),
- jest już bardzo dobrze, w porównaniu z resztą Ząbkowic, wyposażony w usługi (społeczne - Dom Kultury Ząbkowice, poczta, MOPS, jak i komercyjne - supermarkety i inne),
- pomimo pewnego poziomu nieatrakcyjności, posiada potencjał zmian, które mogą tam nastąpić po uruchomieniu opisanych w niniejszym raporcie i kolejnych inwestycji. Zwłaszcza duża ilość zieleni, w tym starodrzewu, ma szansę wpłynąć pozytywnie na estetykę tych przestrzeni.

Dzięki wykorzystaniu potencjału już działających obiektów użyteczności publicznej z sąsiadującymi z nimi przestrzeniami w Ząbkowicach jest szansa na ukształtowanie podłużnego centrum, wzdłuż którego będą przenikać się dwa ciągi - zielony, rekreacyjny, oznaczony na kolejnej mapce kolorem zielonym z ciągiem usługowym zaznaczonym na różowo - z dwoma zwornikami:

- **CENTRUM KULTURALNO-REKREACYJNE** w rejonie Domu Kultury Ząbkowice - skwer/plac z programem kulturalnym i edukacyjnym, jako zielone miejsce spotkań i wypoczynku (opisane w rozdziale PROJEKT FLAGOWY II). Niezbędne powiązania z Parkiem nad Trzebyczką jako naturalnym przedłużeniem zielonego ciągu.
- **CENTRUM TRANSPORTOWO-USŁUGOWE** przy dworcu PKP (opisane w rozdziale PROJEKT FLAGOWY III) - obszar zapewniający mieszkańcom usługi, z których mogą skorzystać przy okazji podróży koleją lub celowo tu przychodząc albo przyjeżdżając. doskonale skomunikowany punkt z dużą (i planowaną większą) liczbą miejsc postojowych. Tradycyjnie była to ważna przestrzeń publiczna w dzielnicy - dawniej niezależnej miejscowości, z placem, świetnie powiązana z resztą Ząbkowic.

Pomysł został bardzo dobrze przyjęty przez mieszkańców, którzy już teraz używają tych obszarów w ww. sposób i intuicyjnie podpowiadali kolejne funkcje lub zagospodarowanie, które mogłyby się znaleźć zarówno wzdłuż ciągów, jak i zworników. Za przekonujące uznali także rozdzielenie funkcjonalne, wpisujące się w obecne uwarunkowania. Doceniono możliwość etapowania i pozyskania różnych źródeł finansowania na inwestycje w tereny zieleni.

Inwestorzy, z którymi rozmawiano podczas spotkań fokusowych, także wyrazili chęć stworzenia małego centrum dzielnicowego przy budynku Dworca, które mogłoby być uzupełnieniem jego przyszłej oferty i stałoby się wizytówką okolicy. Na terenie przyległym do inwestycji przedsiębiorcy lokalizują komercyjny projekt - budynek mieszkaniowo-usługowy i planowane są kolejne inwestycje. Warto także przyjrzeć się terenom wzdłuż usługowego ciągu, którego wzbogacenie o nową zabudowę - usługową lub usługowo-mieszkaniową - zmieniłoby charakter tych przestrzeni, wprowadziło „miejskość” i wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa. Wdrażanie programu rewitalizacji oznacza dodatkową zachętę dla prywatnych inwestorów - remontując nieruchomości przedsiębiorcy korzystają ze zwolnień na obszarach rewitalizowanych.

Konieczne są ułatwienia i poprawa bezpieczeństwa dla ruchu pieszego i rowerowego (oraz Urządzeń Transportu Osobistego*), opisane szerzej w rozdziale PROJEKT FLAGOWY IV: Wewnątrzdzielnicowe połączenia piesze i rowerowe.

Urządzenia Transportu Osobistego (UTO)* - są urządzeniami konstrukcyjnie przeznaczonymi do poruszania się osób. Napędzane są siłą mięśni lub za pomocą silnika elektrycznego. W praktyce UTO to m.in. hulajnogi, rowery z silnikiem elektrycznym, deskorolki, rolki i wózki dla seniorów.

Wizualizacja - propozycja zagospodarowania Parku przy Trzebyczce

Koncepcja systemu przestrzeni publicznych

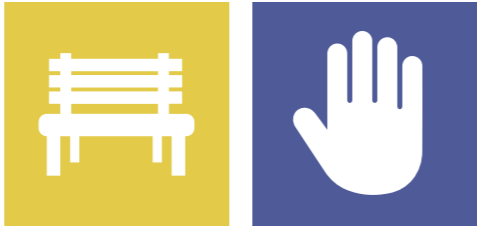
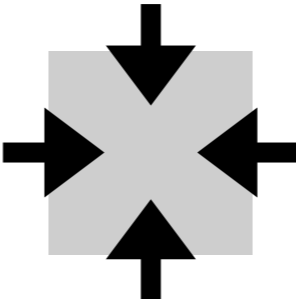
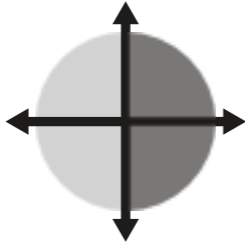

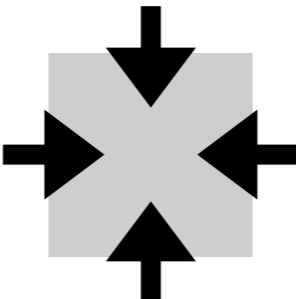
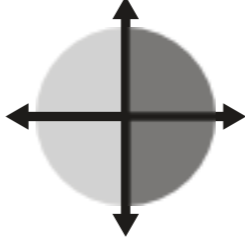

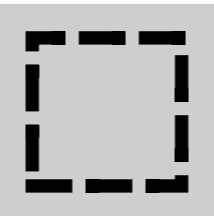
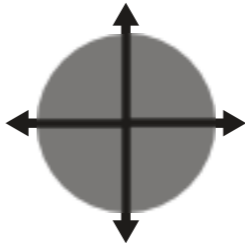

- oś usługowa
- oś rekreacyjna
- obszary usługowe o wysokim potencjale
- obszary rekreacyjne o wysokim potencjale

0 200 400m

**Miejscowe Plany
Zagospodarowania
Przestrzennego
na terenie dzielnicy**

Propozycje działań w ramach PROJEKTU FLAGOWEGO I

Nazwa działania	Rodzaj działania	Zasięg oddziaływania	Perspektywa czasowa	Zaangażowanie podmiotów
Wprowadzenie usług wzdłuż ul. Armii Krajowej				
Działania w zakresie kształtowania zieleni i przestrzeni publicznych				
Utworzenie parku i zagospodarowanie szlaku spacerowego przy Trzebyczce				

PROJEKT FLAGOWY II: CENTRUM KULTURALNO-REKREACYJNE

Modernizacja Domu Kultury Ząbkowice

Dom Kultury Ząbkowice to charakterystyczny obiekt z okresu socrealizmu, darzony sympatią przez mieszkańców głównie z uwagi na jego przeszłą i dzisiejszą działalność programową niż atrakcyjność samego budynku. Nie przeszedł nigdy gruntownej modernizacji, tylko serię powierzchniowych remontów i wprowadzania prowizorycznych rozwiązań mających poprawić jego funkcjonalność. Część z nich sfinansowano dzięki Budżetowi Partycypacyjnemu (remont pomieszczeń i zakup tablicy informacyjnej LED).

Jest to obiekt wolnostojący, o powierzchni użytkowej ok. 2 000 m² i kubaturze ok. 17 300 m³, składający się z czterech segmentów:

- O dwóch kondygnacjach nadziemnych i kondygnacji podziemnej (segment zajęty przez oddział poczty),
- O trzech kondygnacjach nadziemnych (część biurowo-warsztatowa),
- O dwóch kondygnacjach nadziemnych (sala widowiskowa),
- O jednej kondygnacji nadziemnej (sala gimnastyczna).

Obecna funkcja i działalność obiektu

W budynku znajdują się m.in. sala widowiskowa na ok. 180 osób (mieści nawet do 300 osób), Miejska Biblioteka Publiczna - filia nr 2 (zbyt mała jak na obecną liczbę książek, brak czytelnicy i miejsca na wydarzenia kulturalne i edukacyjne), sala tańca (potencjalnie mogłaby być wykorzystywana dla zajęć sportowych, ale nie jest do nich przygotowana), zaplecze kuchenne (niepełniające współczesnych standardów), sale zajęć plastycznych (w tym piec do wypalania gliny) i muzycznych, siedziba MOPS i placówka Poczty Polskiej.

Dom Kultury Ząbkowice formalnie podlega Pałacowi Kultury Zagłębia. W ostatnich miesiącach w Domu Kultury Ząbkowice nastąpiły duże zmiany kadrowe. Zespół opracował i zaczął natychmiast wdrażać nowy, znacznie bogatszy i atrakcyjniejszy niż wcześniej program kulturalno-edukacyjny. Dom Kultury stał się także lokalnym miejscem działań Stowarzyszenia Równe Babki, które realizują tam projekty poświęcone kobietom i dzieciom, takie jak „Kawiarenka mam” warsztaty i zajęcia dotyczące rękodzieła, zdrowia i porady psychologicznej. „Kawiarenka mam” jest finansowana przez samorząd Dąbrowy Górniczej i jest kontynuacją projektu rewitalizacyjnego z 2021 roku pn. „Supermama”.

Stan techniczny

Budynek wykonany jest w technologii tradycyjnej - murowany z cegły, z posadowieniem bezpośrednim. Dachy kopertowe lub dwuspadowe, z drewnianą więźbą i pokryciem z papy. Elementy konstrukcyjne budynku są w dobrym stanie technicznym. Budynek wymaga kompleksowego remontu oraz termomodernizacji. Napraw wymaga więźba z miejscowymi pęknięciami oraz piwnice, gdzie niezbędne jest osuszanie i odgrzybianie zawilgoconych ścian, wykonanie nowych zabezpieczeń p.poż. na belkach stalowych (powłoki malarskie) i zabezpieczeń prętów zbrojenia żelbetowego stropu nad piwnicą. Niezbędne są naprawy dachu wraz z obróbkami blacharskimi, a także remonty tarasu i balkonów, przede wszystkim w zakresie ich izolacji i uszczelnień i wymiana orynnowania i rur spustowych (na podstawie wizji lokalnej, konsultacji z pracownikami oraz Przeglądu rocznego z grudnia 2021r. i Przeglądu pięcioletniego z 2017 r.)

Niezbędna jest termomodernizacja obiektu oraz wprowadzenie rozwiązań energo- i wodooszczędnych:

- ocieplenie ścian, dachów i stropodachu,
- wymiana stolarek okiennych i drzwiowych na współczesne, spełniające obecne standardy,
- do przeanalizowania zasadność budowy przyłącza do miejskiego systemu ciepłowniczego (obecnie: ogrzewanie gazowe),
- modernizacja źródeł ciepła z uwzględnieniem możliwości zastosowania kogeneracji,
- wymiana instalacji, w tym wentylacji mechanicznej na nową, z odzyskiem ciepła (a także poprawa warunków i komfortu użytkownika oraz spełnienie przepisów dotyczących niezbędnej wymiany powietrza w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi),
- ciepła woda użytkowa – likwidacja elektrycznych podgrzewaczy wody na rzecz podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- modernizacja wewnętrznej instalacji elektrycznej i oświetlenia wewnętrznego,

- wprowadzenie systemów monitoringu i zarządzania zużyciem energii,
- wykorzystanie w miarę możliwości odnawialnych źródeł energii,
- rekomendowane częściowe zagospodarowanie wody deszczowej na działce (systemy małej retencji zamiast odprowadzenia do kanalizacji miejskiej).

Konieczne jest zapewnienie w całym obiekcie i w jego otoczeniu pełnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami zgodnie z:

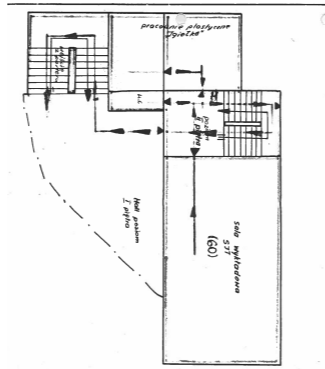
- Rozporządzeniem Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 21 grudnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (z późniejszymi zmianami),
- Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (z późniejszymi zmianami),

Oznacza to przede wszystkim konieczność zamontowania dźwigu osobowego.

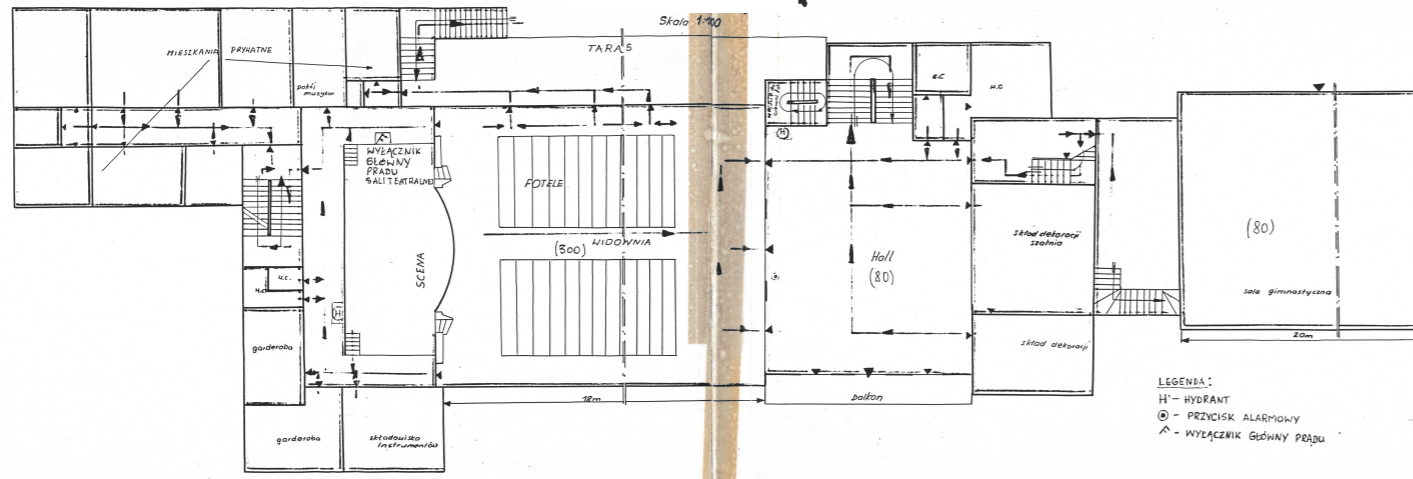
Uwarunkowania projektowe wynikające z dokumentów planistycznych

Teren objęty jest MPZP uchwalonym uchwałą nr XLVIII/905/05 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 28 października 2005 roku w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów „Ząbkowice-Zachód”. Budynek Domu Kultury Ząbkowice znajduje się na obszarze oznaczonym 6Uup, przewidującym usługi.

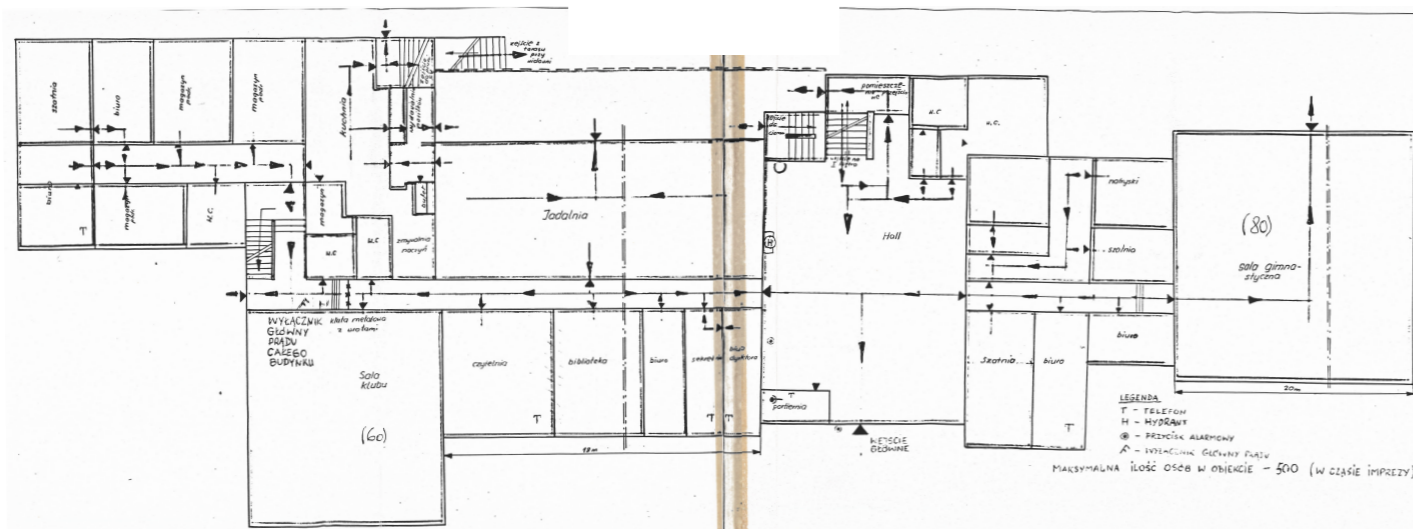
Ustala się realizację nowych obiektów, których forma i architektura kształtowana indywidualnie winna nawiązywać do skali, charakteru, detalu, cech stylowych i standardów lokalnej tradycji budowlanej, dla istniejących budynków użyteczności publicznej i towarzyszących im obiektów - możliwość rozbudowy, przebudowy, odbudowy, nadbudowy, podwyższenia standardu użytkowego i zmiany sposobu użytkowania w zakresie określonym przez funkcję podstawową, zachowanie istniejącej zieleni towarzyszącej budynkom przeznaczenia podstawowego i minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni terenu - 30%.

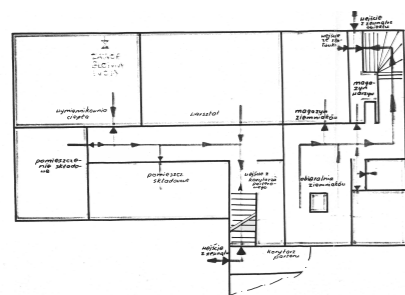
II Piętro

I Piętro

Parter

Piwnica

Rzuty kondygnacji budynku Domu Kultury Ząbkowice
 źródło: Materiały archiwalne UM Dąbrowy Górniczej

Uzbrojenie terenu
 źródło: www.geoportal.gov.pl

Rekomendacje

Obiekt jest zdecydowanie rekomendowany do modernizacji. Posiada duży potencjał, a niezbędne prace modernizacyjne i remontowe i tak musiałyby zostać wykonane w najbliższym czasie. Podczas konsultacji pojawiały się nieliczne pomysły zastąpienia obiektu nowym, lecz biorąc pod uwagę, że konstrukcja budynku jest stabilna, a naprawie i wymianie będą podlegać takie elementy jak dach, stolarka czy instalacje, koszt tych prac będzie niższy niż realizacja nowego obiektu. Z kolei gdyby nawet miał się wydarzyć scenariusz rozbiórki, nowy obiekt musiałby być znacznie ograniczony powierzchniowo z uwagi na koszty realizacji. Dlatego modernizacja Domu Kultury Ząbkowice to rozwiązania optymalne, dzięki któremu w centrum Ząbkowic zachowany zostanie obiekt o bogatym programie (duża sala widowiskowa, sala gimnastyczna itd.).

Podczas konsultacji wiele osób wskazywało konieczność unowocześnienia budynku, także pod kątem estetycznym. Zaniedbane dziedzictwo socrealizmu rzadko jest doceniane, lecz Dom Kultury Ząbkowice posiada wiele cech, które po uporządkowaniu i modernizacji obiektu mogą na nowo stać się jego mocnymi stronami. Proporcje obiektu, i jego „pałacowy” charakter z regularnymi, oknami, taras i wiele oryginalnych elementów w dobrym stanie (m.in. ślusarki, oświetlenie, posadzki) to ogromny

potencjał dla przywrócenia budynkowi dawnej świetności. Przedstawione dalej przykłady z Gorlic i Stalowej Woli potwierdzają, że wyremontowane socrealistyczne domy kultury odzyskują atrakcyjność po gruntownym remoncie, nawet, jeśli nie są tak spektakularnymi obiektami jak Dom Kultury Zagłębia (którego wyjątkowe rozwiązania materiałowe i detale przełożyły się na kolosalny koszt renowacji). Budynki z tego okresu mogą jednak być atrakcyjnie uzupełnione o współczesne rozwiązania architektoniczne, jak np. zadaszenie tarasu przy Domu Kultury w Stalowej Woli.

Modernizacja pozwoli także na bardziej efektywne wykorzystanie potencjału Domu Kultury Ząbkowice pod kątem programowym - obecnie nie wszystkie pomieszczenia są optymalnie użytkowane, brakuje magazynów, szatni itp. Należy jednak zaplanować przeniesienie części bądź całości aktywności Dom Kultury Ząbkowice do innych obiektów na czas kompleksowej modernizacji - budynek będzie wyłączony z użytkowania na co najmniej rok.

Jednym z diskutowanych podczas procesu konsultacyjnego pomysłów było przeniesienie MOPS z parteru Domu Kultury do budynku dworca PKP, który zostanie zmodernizowany i zgodnie z deklaracją Prezydenta Dąbrowy Górniczej planowane są tam publiczne funkcje społeczne. Przez modernizację, budynek dworca odzyska dawny blask, ale także zostanie przystosowany do osób ze szczególnymi potrzebami, również pomieszczenia biurowe będą w lepszym standardzie, niż te znajdujące się w Domu Kultury Ząbkowice. Pomieszczenia, które uwolniłyby się w Domu Kultury Ząbkowice, w wyniku zmiany lokalizacji można by było przeznaczyć na poszerzenie funkcji kulturalno-rozrywkowej.

Oddział poczty do przeniesienia, potencjalna lokalizacja biblioteki
źródło: A2P2

Parking do zagospodarowania jako skwer
źródło: A2P2

Tył budynku - przestrzeń pod parking
źródło: A2P2

Przykłady analogicznych modernizacji

Gorlickie Centrum Kultury (GCK)

GCK działa w wybudowanym w 1956 roku budynku Zakładowego Domu Kultury. W ramach modernizacji obiektu realizowana była przebudowa układu pomieszczeń w przyziemiu dla rozmieszczenia nowych funkcji, w tym sal tanecznych i kawiarni, modernizację sali kinowej i widowiskowej wraz z wyposażeniem, dostosowanie obiektu do wymagań dotyczących dostępności (m.in. budowa windy, przebudowa zapleczy sanitarnych), budowę wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła dla całego obiektu, wygospodarowanie pokoi gościnnych).

Na projekt, którego budżet wyniósł ok. 8 mln zł, pozyskano dofinansowanie z funduszy unijnych (Oś Priorytetowa „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej”, działanie „Rewitalizacja terenów poprzemysłowych”) i z budżetu państwa, przy wkładzie własnym wynoszącym ok. 3,2 mln zł.

Gorlickie Centrum Kultury - stan po modernizacji
źródło: gckGorlice, wikipedia

Dom Kultury, Stalowa Wola

Budynek domu kultury jest głównym ośrodkiem kulturalnym w mieście. W 2019 roku obiekt zyskał nową elewację, a także membranowe zadaszenie na bocznym tarasie obiektu. Pozwala to na funkcjonowanie obiektu do końca października oraz umożliwi organizację letniej czytelnicy, seansów plenerowych i niewielkich koncertów.

Głównym zadaniem jest przywrócenie oryginalnej kolorystyki obiektu, zwiększenie komfortu i jakości przestrzeni, oraz dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach inwestycji przebudowano salę widowiskową, zaplecze sceniczne i korytarze. Został wymieniony parkiet, posadzka, fotele, nagłośnienie, oświetlenie i stolarka drzwiowa. Dostosowano małą salę kinową do wymogów sali muzyczno-teatralnej. Ponadto projektem objęto pomieszczenia socjalno-magazynowe oraz salę taneczną. Pojawiły się również nowe szatnie i sanitariaty. Wartość inwestycji wyniosła 15,3 mln złotych, a projekt otrzymał dotację w ramach funduszy norweskich.

Zadaszenie tarasu przy Domu Kultury w Stalowej Woli
źródło: www.facebook.com/mdkstalowawola

Dom Kultury w Stalowej Woli przed modernizacją

źródło: www.polska-org.pl

Dom Kultury, Stalowa Wola

źródło: www.facebook.com/mdkstalowawola

Program pomieszczeń Domu Kultury Ząbkowice

Biblioteka

Filia nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej zajmuje obecnie pomieszczenia parteru, bezpośrednio przy części budynku zajmowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Przestrzeń jest zdecydowanie za mała na potrzeby biblioteki: praktycznie całą zajmują regały z książkami. Brakuje miejsca na czytelnik, stanowiska komputerowe, wydzielenie stref dla użytkowników w różnym wieku oraz na organizowanie kameralnych wydarzeń związanych z czytelnictwem, m.in. spotkań z autorami (dla większych wydarzeń mogą być udostępniane inne sale Domu Kultury Ząbkowice).

Rekomendowane jest przeniesienie biblioteki do oddzielnego skrzydła budynku, w którym obecnie znajduje się oddział Poczty Polskiej lub jej powiększenie o pomieszczenia zajmowane obecnie przez MOPS. Urząd pocztowy powinien zostać przeniesiony do budynku dworca PKP po jego modernizacji. Oddzielne wejście oraz przestrzeń bezpośrednio przylegająca do tej części budynku umożliwiłaby zorganizowanie plenerowej czytelnicy i wzbogacenie programu placówki, a docelowo wprowadzenie dodatkowych funkcji towarzyszących, np. kawiarni. Kluczowe jest dobre wyekspozowanie biblioteki w strukturze budynku.

Biblioteka
źródło: A2P2

Dawna jadalnia

Największe pomieszczenie parteru (poza salą gimnastyczną), z bezpośrednim wyjściem na tyły budynku, jest obecnie wykorzystywane jako miejsce spotkań, warsztatów oraz kameralnych zajęć sportowych. Rekomendowane jest zachowanie wielofunkcyjności, lecz przy obowiązkowej modernizacji pomieszczenia, zwłaszcza w zakresie wentylacji i oświetlenia. Wskazane jest także wzmocnienie powiązania z terenem zewnętrznym przy budynku, zwłaszcza, jeśli na tyłach Domu Kultury Ząbkowice zostanie zrealizowane zagospodarowanie terenów z programem skierowanym do młodzieży.

Z uwagi na proporcje pomieszczenia, rekomendowane jest zamontowanie systemu przesuwanych ścianek, umożliwiających podzielenie go na dwie sale i prowadzenie równoległych działań (warsztatów, zajęć plastycznych itp.).

Pomieszczenie dawnej jadalni
źródło: A2P2

Sala gimnastyczna

Sala jest obecnie użytkowana w niewystarczającym stopniu - tylko kilka razy w tygodniu odbywają się w niej zajęcia grupowe. Chociaż w Ząbkowicach nie ma bogatej infrastruktury sportowej, a sala ma potencjał, aby być wykorzystywana także w tym celu, brakuje zabezpieczeń okien i opraw oświetleniowych, które pozwalałyby na gry z piłką (siatkówka, koszykówka). Sala nadaje się także do zajęć tanecznych, fitnessu (aerobic, zumba itp.) oraz ćwiczeń sztuk walki.

Konieczna jest modernizacja sali (w tym wspomniane zabezpieczenia szyb oraz oświetlenia), zapewnienie dobrej wentylacji z obowiązkowym odzyskiem ciepła i wyposażenie audio. Reorganizacja układu pomieszczeń na parterze Domu Kultury Ząbkowice pozwoli na wygospodarowanie dodatkowych pomieszczeń na nowoczesne szatnie z węzłami z sanitarnymi oraz magazyny sprzętu i wyposażenia (maty, sprzęt sportowy itp.).

Sala gimnastyczna
źródło: A2P2

Kawiarnia

Hol pierwszego piętra posiada niezwykle gabaryty, piękne proporcje oraz zachowane charakterystyczne elementy wnętrza - wysokie okna (z których po realizacji zielonego placu przed Domem Kultury Ząbkowice będzie się rozciągać atrakcyjny widok), sufit z kasetonowym układem oraz oryginalną posadzkę. Miejsce ma potencjał, aby stać się przyjemną kawiarnią, której zaplecze mogłoby zostać zlokalizowane w sąsiadującym z holem naprzeciwko wejścia do sali widowiskowej nieużytkowanym obecnie pomieszczeniem kuchennym. Kawiarnię może prowadzić zewnętrzny operator.

Hol pierwszego piętra - kawiarnia

źródło: A2P2

Sala widowiskowa

Zlokalizowana na pierwszym piętrze sala widowiskowa ma pojemność ok. 180 osób, lecz mieści nawet do 300 osób. To największa w Ząbkowicach sala w budynkach należących do miasta - odbywają się w niej m.in. spotkania konsultacyjne. Sala posiada ogromny potencjał jako miejsce wydarzeń teatralnych (garderoby, użytkowane obecnie w innych celach, m.in. jako pokoje ćwiczeń muzycznych, wymagają gruntownej modernizacji), lecz także np. bali karnawałowych i innych imprez. Rekomendowane jest zachowanie „pałacowego” charakteru sali, z tarasem, co pozwoliłoby na jej komercyjny wynajem, np. na imprezy weselne, które w przeszłości się tam odbywały. Wskazane jest przekształcenie obecnej, niespełniającej przepisów kuchni, na zaplecze kawiarni z ew. zapleczem cateringowym, co umożliwiłoby obsługę większych wydarzeń, w tym wesel i imprez okolicznościowych. Dzięki temu Dom Kultury Ząbkowice mógłby wynajmować komercyjnie sale. Mieszkańcy postulowali także, aby przywrócić projekcje filmowe, której dawniej się tam odbywały (obecnie nie ma takiej możliwości). W Ząbkowicach nie ma żadnej sali kinowej i możliwość prowadzenia takiego działania przyciągnęłoby wielu nowych użytkowników.

Sala widowiskowa (możliwość użytkowania jako kinowej)

źródło: A2P2

Doskonale nasłoneczniony taras, na który prowadzi wyjście bezpośrednio z sali widowiskowej, jest obecnie użytkowany w bardzo ograniczonym zakresie. Wychodzi na tyły Domu Kultury Ząbkowice, gdzie zaraz za ogrodzeniem znajduje się skład opału - źródło hałasu i pyłu. Proponowany ekran oddzielający teren rekreacyjny od składu pozwoliłby na zmniejszenie tych uciążliwości i możliwość użytkowania tarasu jako naturalnego przedłużenia sali. Rekomendowane jest przestudiowanie możliwości zapewnienia wejścia bezpośrednio z holu pierwszego piętra i wykorzystywanie tarasu jako ogródka kawiarni.

Taras położony bezpośrednio przy sali widowiskowej

źródło: A2P2

Zewnętrzna strefa biblioteki

Biblioteka

Skatepark

Strefa zieleni

Plac zabaw

Parking

Ekran akustyczny
z zielenią pnącą i muralami

Propozycja zagospodarowania
obszaru przy Domu Kultury Żabkowice

0 20

Przestrzeń publiczna przed Domem Kultury Ząbkowice

Zamiana „frontu” i z „tyłem” obiektu

Dom Kultury Ząbkowice posiada nietypowe sąsiedztwo – skład opału, który generuje hałas i pył węglowy. Ponieważ wychodzą na niego okna, taras i ogród Domu Kultury Ząbkowice, ciężko jest prowadzić zajęcia na zewnątrz lub przy otwartych oknach. Dlatego proponowane jest przeniesienie części rekreacyjnej z tyłu budynku na jego frontowe przedpole, a parkingu - na tyły. Obecny parking tworzy barierę przed wejściem do budynku, a latem nieprzyjemną i niebezpieczną, zwłaszcza dla dzieci i seniorów, wyspę ciepła. Front jest gorzej nasłoneczniony, lecz cień budynku przesuwają się w ciągu dnia, odsłaniając większość docelowego placu. Znajdzie się tam miejsce dla małej architektury oraz dla działań artystycznych i edukacyjnych, ew. ogród społeczny czy pawilony, gdzie latem mogą odbywać się zajęcia programowe. Plac (skwer) stanie się jednym z charakterystycznych miejsc w dzielnicy.

Pomysł ten zyskał duże poparcie podczas konsultacji społecznych. Wiele osób wskazywało, że obecna funkcja parkingowa nie pozwala na wykorzystanie potencjału tej przestrzeni, a użytkowanie ogrodu jest znacznie utrudnione przez sąsiedztwo. Ważne będzie powiązanie placu (skweru) z zielonym ciągiem z uwagi na znaczenie ekologiczne (ciągłość ekosystemu) oraz rekreacyjne (możliwość spacerowania wśród zieleni). Dlatego kluczowe będzie zapewnienie spójności zagospodarowania i programu - także animacji - z Parkiem nad Trzebyczką (zwłaszcza pod kątem wydarzeń w amfiteatrze) oraz Parkiem Tysiąclecia. Z uwagi na dostępność komunikacyjną należy uwzględnić obecną lokalizację przystanku oraz zapewnić dużą liczbę stojaków rowerowych przed samym wejściem do obiektu. Z kolei na tyłach obiektu znajduje się wjazd i utwardzenie, a wstępna analiza wskazuje, że liczba przeniesionych tam miejsc postojowych pozostanie praktycznie bez zmian. Na tyłach obiektu, oprócz parkingu w południowej części, zespół Domu Kultury Ząbkowice zaproponował zagospodarowanie dla młodzieży (np. skate park). Nie ma tam zabudowy mieszkaniowej, której mogłby przeszkadzać hałas. Aby odseparować się od składu opału, którego przeniesienie w inną lokalizację jest obecnie niemożliwe, pojawił się pomysł realizacji ekranu, obrosniętego zielenią lub z muralami z motywami ząbkowickimi (np. szklanych wyrobów - świecznika Karolinka albo innych projektów). Takie rozwiązanie jest najbardziej optymalne zarówno dla przedsiębiorcy, który jest chętny do współpracy w zakresie realizacji ekranu, jak i dla działalności Domu Kultury Ząbkowice.

Ogród ze szklanymi rzeźbami

źródło: www.gardenstovisit.co.nz

Przestrzeń przy pawilonie Kamień w Warszawie

źródło: www.nowawarszawa.pl

Ogród społeczny przy Służewickim Domu Kultury w Warszawie

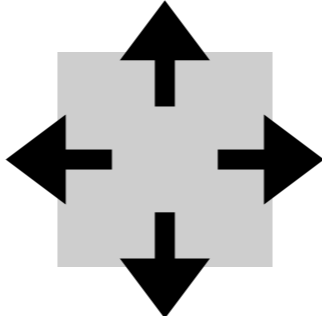
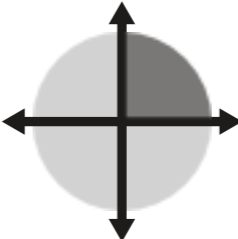

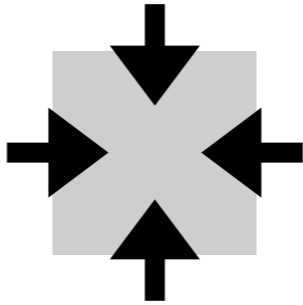
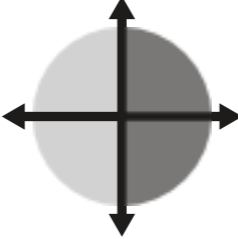

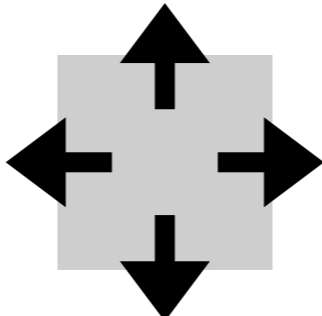
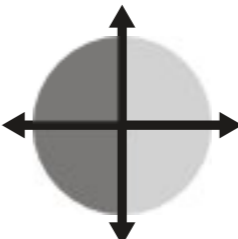

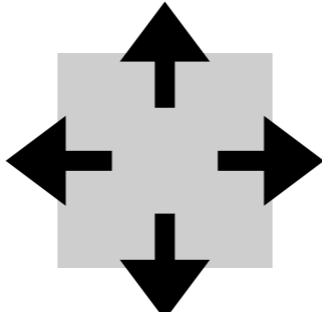
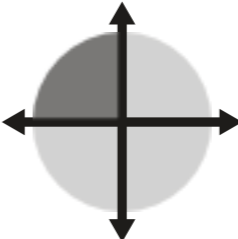

źródło: Paulina Jeziorek

Zieleń przy Służewickim Domu Kultury w Warszawie

źródło: Łukasz Wielgo

Propozycje działań w ramach PROJEKTU FLAGOWEGO II

Nazwa działania	Rodzaj działania	Zasięg oddziaływania	Perspektywa czasowa	Zaangażowanie podmiotów
Modernizacja budynku Domu Kultury Ząbkowice				
Stworzenie skweru przed Domem Kultury Ząbkowice i przestrzeni parkingowej za budynkiem				
Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej Domu Kultury Ząbkowice (kino, kawiarnia, większa oferta zajęć)				
Zmiany organizacyjne budynku (m.in. godziny otwarcia, zwiększenie dostępności)				

PROJEKT FLAGOWY III: CENTRUM TRANSPORTOWO-USŁUGOWE (rejon dworca PKP)

Dworzec w Ząbkowicach to zabytkowy obiekt z bogatą historią, ważny węzeł kolejowy, istotny dla lokalnej społeczności w kontekście tożsamości dzielnicy, podobnie jak obiekty i kompleksy przemysłowe. Ząbkowice, jeszcze jako niezależna miejscowość, stanowiły jedną ze stacji Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, łączącej Warszawę z Galicją. Budynek dworca powstał w drugiej poł. XIX w.

Budynek dworca jest nieużytkowany i nie ma do niego wstępu. Jest wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa śląskiego pod numerem A/705/2020. Jest to obiekt dwukondygnacyjny, niepodpiwniczony, z poddaszem nieużytkowym, murowany z cegły, o powierzchni użytkowej wynoszącej ok. 1300 m². Był stopniowo wyłączany z użytkowania od 2005 roku. Stan techniczny obiektu jest zły.

Od 13 listopada 2017 do listopada 2018 na stacji prowadzone były prace związane z budową przejścia podziemnego i demontażem kładki dla pieszych. Modernizacja przejścia podziemnego była sygnałem zmian w tym rejonie, lecz sam budynek dworca nie został poddany pracom budowlanym. Precedens rozbiórki dworca w Strzemieszycach Wielkich budził obawy mieszkańców, że ząbkowicki dworzec może spotkać podobny los. Jednocześnie prowadzone są jednak prace modernizacyjne głównej stacji kolejowej w Dąbrowie Górniczej, a w trakcie przeprowadzania konsultacji PKP zadeklarowało objęcie ząbkowickiego dworca Programem Inwestycji Dworcowych.

Uwarunkowania projektowe wynikające z dokumentów planistycznych

Okolice dworca to przestrzeń o najbardziej miejskim charakterze w całej dzielnicy. Zachowanie jej charakteru wymienione jest zarówno w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, jak i w Strategii Rozwoju Miasta.

Teren jest objęty MPZP uchwalonym uchwałą nr XLVIII/905/05 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 28 października 2005 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów „Ząbkowice-Zachód”. Dworzec i jego otoczenie są jednak w tym dokumencie ustalone jako tereny zamknięte, dla których brak określonych wytycznych.

Potencjał miejsca

W rejonie dworca w Ząbkowicach codziennie pojawiają się zarówno pasażerowie kolei, jak i osoby korzystające z przystanku autobusowego czy parkingu przed dworcem. Potencjał tej najlepiej skomunikowanej w skali dzielnicy lokalizacji jest bardzo duży. Przepływ mieszkańców w rejonie dworca pozwoli stworzyć z tego miejsca jedną z najważniejszych przestrzeni publicznych w Ząbkowicach, rozpoznawalną jako lokalne centrum. Sprzyja temu zarówno skala zabudowy, jak i układ urbanistyczny w rejonie ul. Dworcowej. Rekomendowane jest ustalenie charakteru tego miejsca jako transportowo-administracyjnego serca dzielnicy, z koncentracją na utrzymaniu istniejących i wprowadzeniu nowych funkcji, które wzmocnią ten profil. Ponadto lokalizacja lokalnego centrum na styku dwóch rozdzielonych torami części dzielnicy, z pieszym i rowerowym połączeniem pod ziemią, może przyczynić się poprawy jakości przestrzeni położonej na wschód od linii kolejowej, w rejonie ulic Dreszera, Dąbrowskiej i Wapiennej oraz terenu dawnej HSG.

Program Inwestycji Dworcowych

Na początku 2021 roku 1037 mieszkańców Ząbkowic złożyło petycję do Prezydenta Miasta, apelując o zachowanie dworca. Rozmowy z PKP, PLK były prowadzone już wcześniej. Prezydent Dąbrowy Górniczej zadeklarował gotowość współpracy z właścicielem budynku dworca w zakresie dzierżawy jego części na cele publiczne, pod warunkiem wykonania przez PKP PLK niezbędnych prac adaptacyjnych i modernizacyjnych.

Ekspertyza techniczna z grudnia 2021 r. wykazała, że budynek znajduje się w stanie awaryjnym. Z uwagi na wpis do rejestru zabytków i odpowiedzialność za zachowanie obiektu PKP PLK włączyły go w Program Inwestycji Dworcowych. Efektem programu są wysokiej jakości dworce kolejowe, dostosowane do potrzeb pasażerów oraz systemu transportowego, które jednocześnie odpowiadają uwarunkowaniom lokalnym. W renowacji obiektów uwzględniane są realne potrzeby lokalnej społeczności, zapewniając funkcje związane ze zmianą środków transportu, tak aby skłonić podróżnych do korzystania z kolei.

Wśród propozycji składanych przez mieszkańców podczas konsultacji społecznych pojawiały się postulaty przywrócenia połączeń dalekobieżnych na stacji Ząbkowice. Miasto zgłaszało wcześniej taki pomysł, lecz PKP odpowiedziało, że nie widzi takiej możliwości. Na tym etapie najważniejsza jest poprawa komfortu i bezpieczeństwa pasażerów - dobrze zorganizowane centrum przesiadkowe oraz infrastruktura dla podróżnych.

Tożsamość miejsca

Chociaż nie wybrzmiało to podczas konsultacji, dworzec mógłby stać się jedną z przestrzeni związanych z promocją HSG i produkcji ząbkowickiego szkła (patrz: PROJEKT FLAGOWY V). Chociaż jest to działanie rekomendowane w obrębie Domu Kultury jako kulturalno-rekreacyjnego zwornika centrum dzielnicy, dworzec to pierwsze miejsce odwiedzane przez osoby zainteresowane tą tematyką, przyjeżdżające do Ząbkowic. Z peronów doskonale widać pozostałości Huty. Elementy tożsamości i historii Ząbkowic mogą zostać wyeksponowane w przestrzeni dworca w postaci małej wystawy szkła, muralu z elementami szklanymi, tablicy informacyjnej lub innego rodzaju ekspozycji. Dworzec może także stanowić punkt startu spacerów tematycznych.

Wnętrze Ibis Style w Bolesławcu nawiązujące do lokalnej ceramiki

źródło: Ibis

Mural w Wołowie z elementami szkła artystycznego, wykonany Pracowni Szklana w Architekturze prowadzonej przez dr hab. Ryszarda Więckowskiego i as. Kalinę Bańkę na wrocławskiej ASP

źródło: www.asp.wroc.pl

Mural w Wołowie

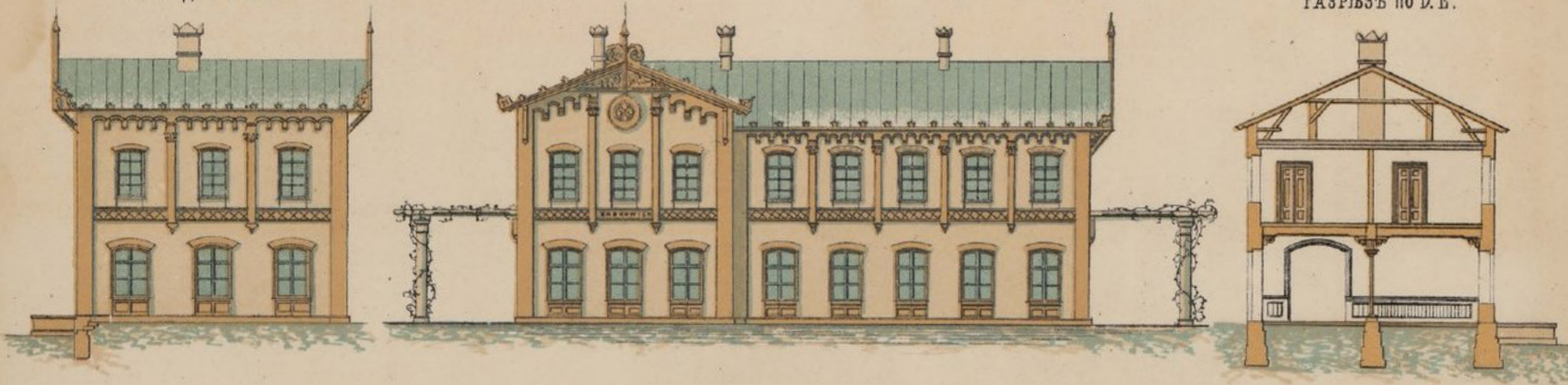
źródło: www.asp.wroc.pl

ЗОМБКОВИЦЕ

ФАСАДЪ ПО А.В.

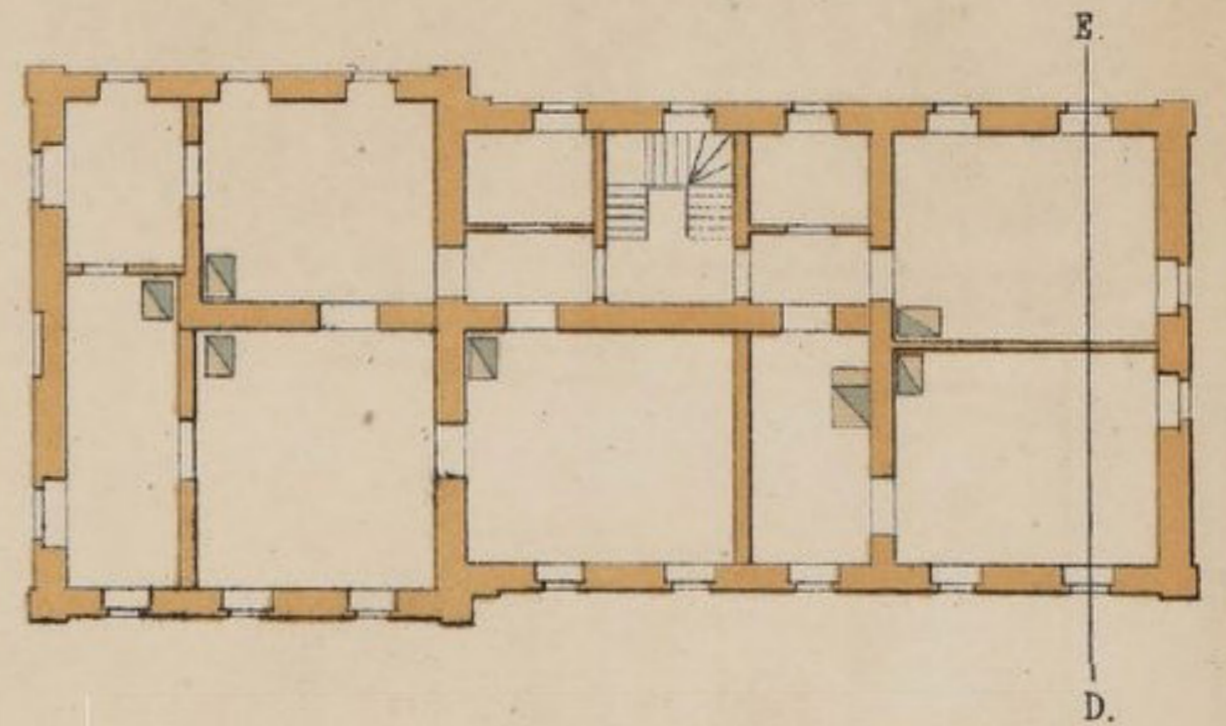
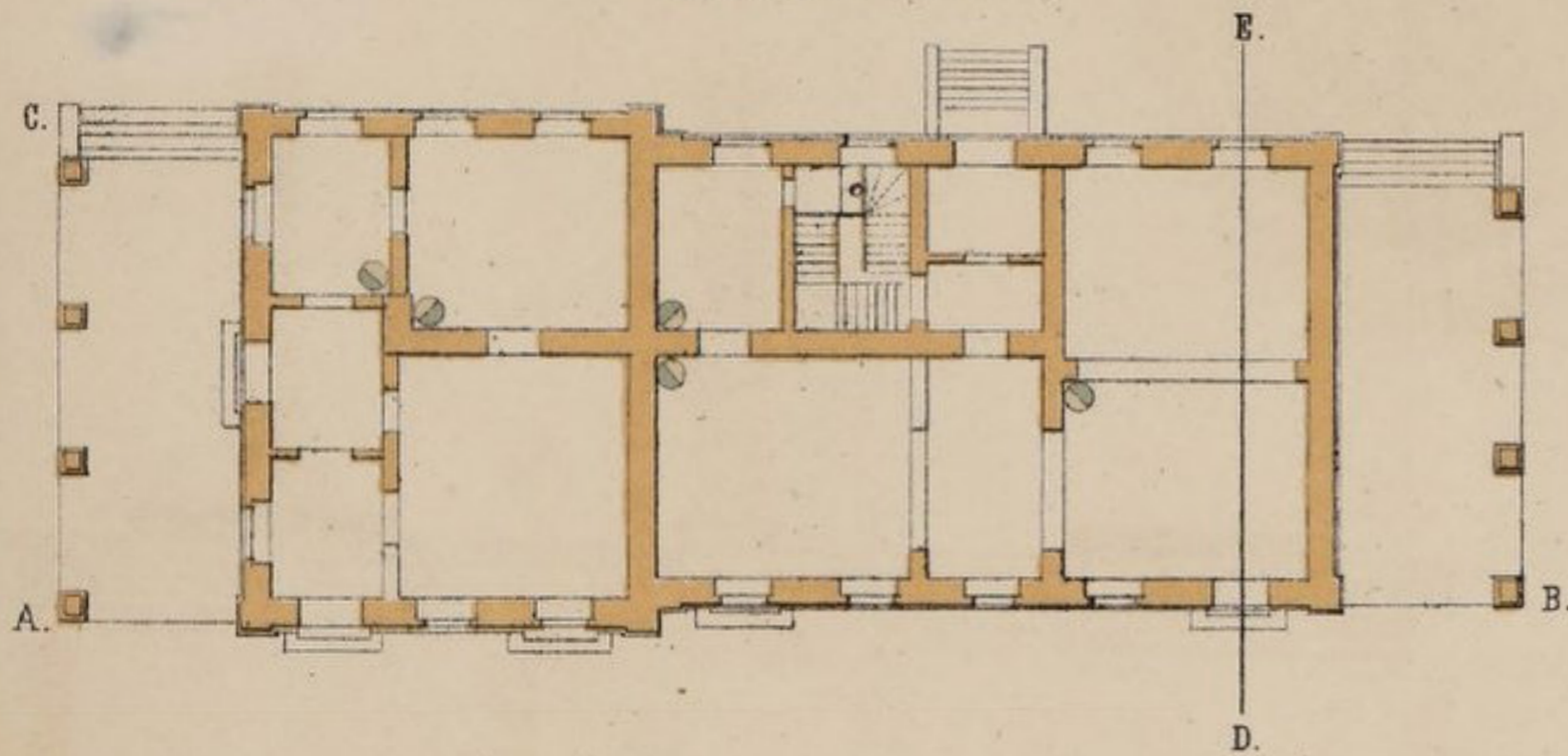
РАЗРѢЗЪ ПО Д.Е.

ФАСАДЪ ПО С.А.

ПЛАНЪ 1го ЭТАЖА.

ПЛАНЪ 2го ЭТАЖА.

Archiwalne rzuty, przekrój i elewacje budynku dworca w Ząbkowicach
źródło www.pl.wikipedia.org/wiki/Dąbrowa_Górnicza_Ząbkowice

10. Scale.

Stan obecny dworca i przejścia na perony
źródło: A2P2

Budynek dworca

Dworzec to stosunkowo nieduży, kompaktowy obiekt, o układzie i gabarytach pozwalających na elastyczny podział i na dobre doświetlenie wewnątrz. Gabaryty i podział na trzy sekcje - większą środkową i mniejsze, symetrycznie usytuowane po bokach, a także wiele wejść zlokalizowanych praktycznie dookoła całego obiektu, przekłada się na możliwość uzyskania efektu otwartości i ogólnodostępności. Na modernizowanych dworcach zawsze umieszczane są poczekalnia i kasy biletowe lub automat biletowy oraz toalety publiczne - zajmą część parteru, zlokalizowaną w miejscu wygodnym dla pasażerów (prawdopodobnie część centralną lub południową, z bezpośrednim wyjściem w kierunku tunelu prowadzącego na perony. Przestrzeń ta nie musi być duża - większe potoki pasażerów przewijają się przez stację przede wszystkim w godzinach porannego i popołudniowego szczytu i regularnie dojeżdżający do pracy lub szkoły raczej nie będą korzystać z kas. Poczekalnia i toaleta znacznie poprawią komfort i bezpieczeństwo pasażerów. Konieczne jest zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnością i szczególnymi potrzebami (winda).

Wskazane podczas konsultacji propozycje nie były jednoznaczne, a konsultowani mieszkańcy różnili się znacznie opiniami. Poniżej przedstawiono skrót przeważających głosów, ze szczególnym wskazaniem tych, które są spójne z koncepcją centrum transportowo-usługowego. Były one wyraźnie bardziej akceptowalne niż np. pomysły przeniesienia na dworzec części z funkcji edukacyjno-kulturalnych z Domu Kultury Ząbkowice, np. biblioteki. Obiekt nie jest duży, stąd należy efektywnie wykorzystać dostępną powierzchnię użytkową.

Większość konsultowanych osób zgadzała się, że część parteru mogłaby zostać przeznaczona na funkcje komercyjne współgrające z funkcją dworcową, np. piekarnia, kanapkarnia albo kawiarnia, a jeśli np. sklep typu „Żabka”, to z miejscami do konsumpcji. Jeśli gastronomia lub punkt sprzedaży przekąsek i napojów nie znajdzie się w budynku, rekomendowane jest umieszczenie np. w poczekalni maszyn vendingowych.

Sugestia przeniesienia poczty z Domu Kultury Ząbkowice wydawała się logiczna z uwagi na doskonałe skomunikowanie lokalizacji oraz funkcję pasującą do dworca. Część mieszkańców miała wątpliwości związane m.in. z dostępnością miejsc postojowych (o rozwiązaniu tego problemu: dalej) lub była przyzwyczajona do obecnej lokalizacji poczty, lecz przeważały głosy przychylne tej zmianie.

W rozmowach przewijał się także pomysł urządzenia na dworcu punktu obsługi mieszkańców, prowadzonego przez Urząd Miejski. Obecnie załatwianie spraw urzędowych wymaga dojeżdżania do centrum lub do innych dzielnic.

Według konsultowanych osób uzupełnieniem dworca, na pierwszym piętrze, mogą stać się funkcje towarzyszące, takie jak np.:

- funkcje aktywizujące mieszkańców (sale warsztatowe, dom sąsiedzki),
- funkcje administracyjne inne niż wyżej wymienione,
- funkcje społeczno-gospodarcze dla mieszkańców i przedsiębiorców.

Wizualizacja strefy kas i poczekalni na dworcu w Olsztynku

źródło: PKP SA

Wejście do MOPS na zmodernizowanym dworcu w Choszcznie

źródło: www.choszczno.pl

Punkt Obsługi Mieszkańców na dworcu w Pruszkowie

źródło: www.puszkow.pl

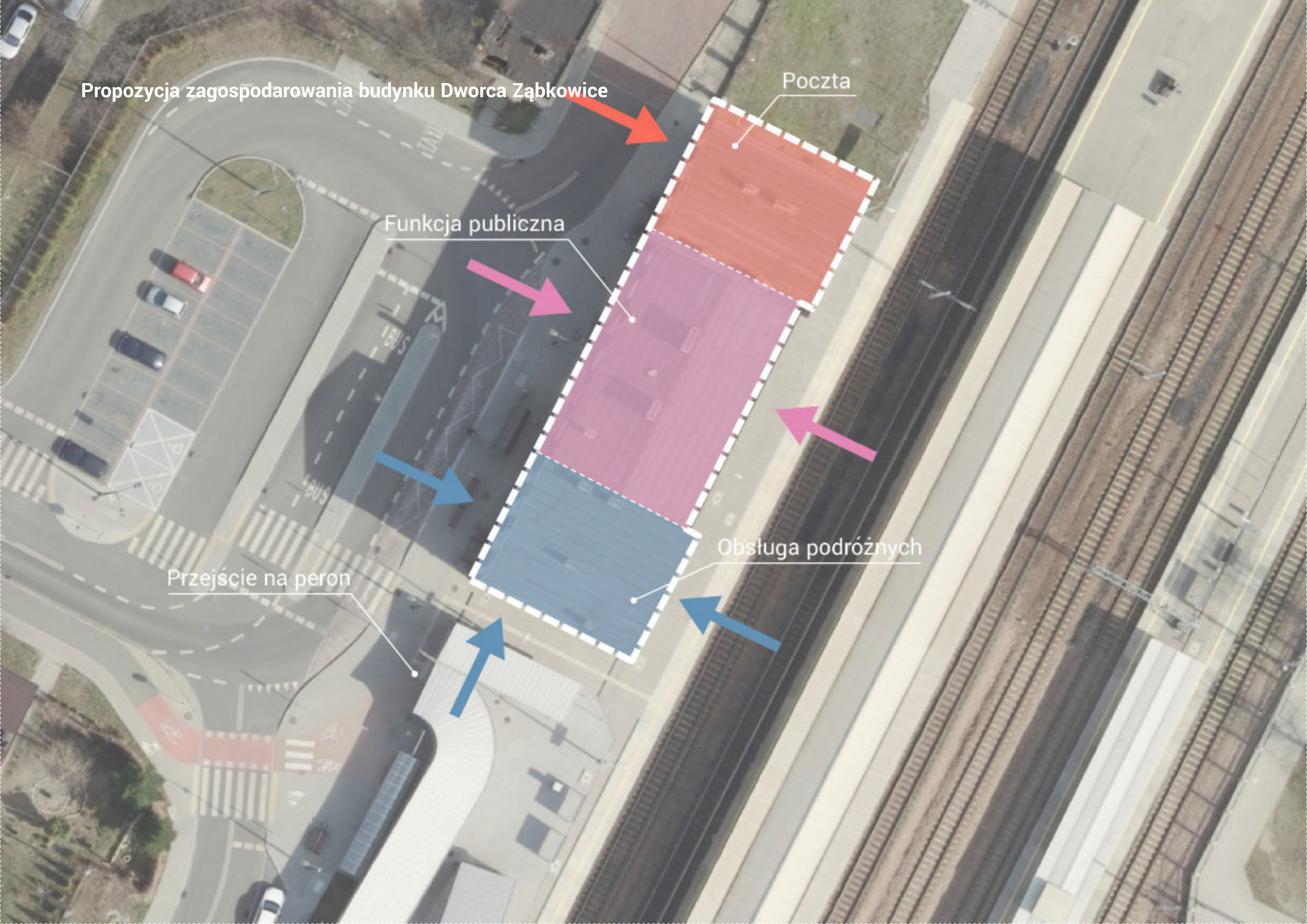
Propozycja zagospodarowania budynku Dworca Ząbkowice

Poczta

Funkcja publiczna

Obsługa podróżnych

Przejście na peron

Program otoczenia dworca

Dworzec ani jego bezpośrednie otoczenie nie stanowią własności miasta, lecz PKP PLK. Dlatego możliwości przekształcenia tych terenów są ograniczone, jednak miasto prowadzi rozmowy na ten temat.

Uwagi i propozycje zgłoszone podczas konsultacji pochodziły przede wszystkim od mieszkańców - użytkowników stacji kolejowej oraz zlokalizowanego przy nim parkingu P + R oraz od lokalnych aktywistów, a także przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem na tym obszarze lub w jego sąsiedztwie. Uwagi dotyczyły zarówno samego funkcjonowania miejsca pod kątem transportowym, jak i nowych funkcji, jakie mogłyby się tam pojawić w przyszłości, m.in. w związku z ponownym otwarciem dworca po modernizacji.

Propozycja zagospodarowania otoczenia budynku Dworca Ząbkowice

W kontekście funkcji transportowych wskazywano m.in.:

- Konieczność przekształcenia placu przed dworcem na rzecz powiększenia przestrzeni dla autobusów przegubowych (istnieją plany dla powiększenia tej przestrzeni),
- Powiększenie parkingu na kolejnych działkach - obecnie jego wielkość nie spełnia potrzeb pasażerów przesiadających się na pociąg, a nowe funkcje w budynku dworca dodatkowo zwiększą zapotrzebowanie na miejsca postojowe. Ze względu na reprezentacyjny charakter tej części dzielnicy rekomenduje się utworzenie parkingu P + R na działce nr 2448/6, natomiast działki położone najbliżej dworca, tj. 2448/10 i 2448/8 przeznaczyć na cele inwestycyjne związane m.in. z lokalnym rynkiem, usługami, czy mieszkaniami,
- Poprawa bezpieczeństwa i dostępności dojścia do tunelu prowadzącego na perony od wschodu.

Chociaż kwestie nie wybrzmiały podczas konsultacji, rekomendowane jest zwrócenie uwagi na zagadnienia związane ze zrównoważonym transportem, tzn.:

- Maksymalne ułatwienia oraz pełna dostępność i bezpieczeństwo dla ruchu pieszego,
- Infrastruktura rowerowa: drogi dla rowerów lub wydzielone pasy i parkingi rowerowe, najlepiej zadaszone, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie dworca,
- Zarezerwowanie miejsca dla stacji roweru metropolitalnego,
- Docelowo: punkty ładowania dla pojazdów elektrycznych.

Widok od strony dworca w ul. Dworcową

źródło: A2P2

Parking przed dworcem

źródło: A2P2

Podczas konsultacji często pojawiał się pomysł wygospodarowania w rejonie dworca przestrzeni pod pawilony handlowo-usługowe, w tym gastronomiczne lub - na razie - pod lokalny handel. Temat poruszano także w punktach konsultacyjnych na terenie dzielnicy i podchwyciono na spotkaniach fokusowych z przedsiębiorcami. Sugerowano m.in.:

- Wygospodarowanie przestrzeni na północ od obecnego parkingu pod lokalny bazar (obszar zaznaczony na żółto na mapie na poprzedniej stronie),
- Lokalny handel z możliwością etapowania: najpierw przygotowanie terenu pod kątem umożliwienia sprzedaży lokalnych produktów (utwardzenie terenu, możliwość podpięcia do podstawowych mediów), w przyszłości pełna infrastruktura handlowa, w tym pawilony,
- Możliwość organizowania postoju food trucków.

Rekomendacje dotyczące sposobu organizacji lokalnych przestrzeni targowych można znaleźć w publikacji wydanej w ramach programu Gospostrateg: http://inicjatywamiasto.pl/im/wp-content/uploads/2022/10/strategia_regeracji_targowisk.pdf

Lokalni przedsiębiorcy wyrażali zainteresowanie zainwestowaniem w rejonie dworca w nową zabudowę usługową:

- Obszar na północ od parkingu (oznaczony na różowo na sąsiedniej stronie) wskazany jako miejsce potencjalnych inwestycji - na działce nr 2448/10. Mogłyby na niej zostać docelowo zlokalizowane nowe budynki (mieszkania i usługi) oraz plac;
- Na obszarze są już obecne usługi, m.in. prywatna przychodnia stomatologiczna;
- Wskazywano na niekorzystne, niemożliwe do realizacji przy wprowadzeniu nowej kubatury wskaźniki parkingowe określone w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na obszarze potencjalnych inwestycji,
- Liczne zadrzewienia na terenie mogą stanowić ograniczenie dla nowych inwestycji kubaturowych (rekomendowana jest ochrona istniejących drzew).

Bazarek z żywnością od lokalnych producentów
źródło: strona FB inicjatywy „Na rynek!”

Bazarek z żywnością od lokalnych producentów
źródło: www.gdansk.pl

Przykłady referencyjne

Stacja Kultura - Rumia, Pomorskie

Stacja Kultura stała się jednym z najpopularniejszych dworców w Polsce, podawanych jako udany przykład wprowadzenia nowych funkcji. Jest jednym z pierwszych dworców w Polsce, w których postanowiono umieścić filię miejskiej biblioteki publicznej. Biblioteka zajmuje blisko 80% powierzchni dworca. W reszcie budynku zlokalizowano kasy biletowe, kiosk i niewielką kawiarnię. W ramach przebudowy powstała dodatkowa antresola i klatki schodowe. Obiekt został dostosowany do osób ze specjalnymi potrzebami. Zainstalowano w nim dwie windy i specjalne pochylnie. Oprócz tego w Stacji Kultura powstała pracownia plastyczna i fotograficzna, sale prób, pomieszczenia dla organizacji pozarządowych i dwie sale konferencyjne. Nie brakuje także miejsca dla dzieci.

Inspiracją stylistyczną dla projektu wnętrza biblioteki (proj. Sikora Wnętrza) był modernistyczny budynek dworca, elementy lokalnej historii miasta i elementy kolejowe. W 2016 roku biblioteka zdobyła prestiżową, międzynarodową nagrodę dla najlepiej zaprojektowanych bibliotek na świecie.

Modernizacja dworca obejmowała wymianę okien, drzwi i posadzek i kosztowała ok. 5,3 mln zł.

Stacja Kultura, Rumia

źródło: www.architektura-murator.pl / Tomo Kurek - Tomirri Photography

Otwarcie Stacji Kultura

źródło: www.pmmh0.pl

Stacja Kultura, Rumia

źródło: www.sikorawnetrza.com

Klubokawiarnia Centrum

źródło: www.sikorawnetrza.com

Dworzec, Wodzisław Śląski

Prace remontowe polegały na zachowaniu starej konstrukcji budynku, a nad całością czuwał konserwator zabytków. Wymieniono stolarkę okienną i oczyszczono elewację, uwydatniając znajdujące się pod nią cegły. Budynek zyskał nowe wyposażenie, oświetlenie i windę, a cały obiekt przystosowano dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Na parterze znalazły się funkcje typowe dla budynku dworca kolejowego, większość dolnej przestrzeni zajmuje poczekalnia wraz z kasami, szafki do przechowywania bagażu, punkt ładowania telefonów komórkowych, sklep, toaleta i punkt gastronomiczny. Powstała tu również Warsztatownia, będąca Strefą dla Centrum Aktywności Społecznej wraz z wyposażeniem kuchennym, w której organizowane są warsztaty dla mieszkańców.

Na piętrze budynku powstały sale konferencyjne, których wielkość może być zmieniana dzięki przesuwным ścianom. Oprócz nowego wyglądu (z charakterystyczną zieloną ścianą) dworzec zyskał także nowych użytkowników. Po remoncie liczba pasażerów zwiększyła się o blisko 300 osób na dobę, a budynek znalazł się w pierwszej dziesiątce najpiękniejszych dworców w konkursie „Dworzec Roku 2020”, organizowanym przy współpracy z PKP.

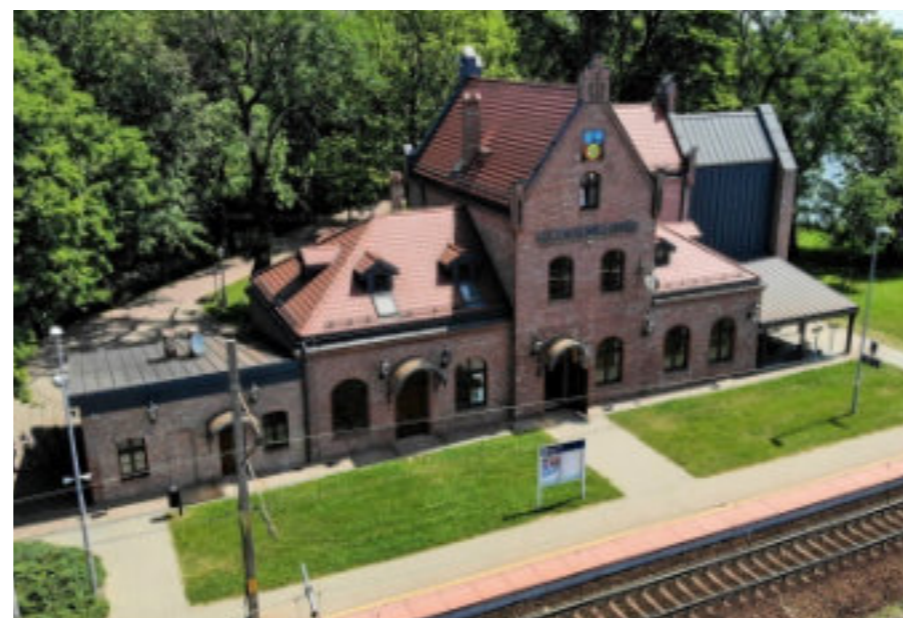

Dworzec w Wodzisławiu Śląskim
źródło: www.whitemad.pl

Dworzec, Goczałkowice Zdrój

Goczałkowicki dworzec to laureat konkursu „Dworzec Roku 2020” - pokonał ponad 100 konkurentów z całego kraju. Podobnie jak dworzec w Ząbkowicach, został wybudowany jako część trasy kolei warszawsko-wiedeńskiej. Historia modernizacji dworca rozpoczęła się w 2013, kiedy gminie udało się przejść od PKP jego budynek. Prace remontowe ruszyły rok później, a budżet inwestycji wyniósł 3 mln złotych - część środków pozyskano z unijnych funduszy. Otwarcie dworca odbyło się wiosną 2016 roku.

Renowacja polegała na przywróceniu pierwotnego charakteru dworca (od tej pory budynek pełni rolę Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego). W odnowionych pomieszczeniach zlokalizowano poczekalnię dla podróżnych, przechowalnię bagażu, wypożyczalnię sprzętu rekreacyjnego, Punkt Informacji Turystycznej, mini-bibliotekę, toalety i strefę dla dzieci. Górna kondygnacja zajmowana jest przez Centrum Sztuki Zdrowia, w których mieszkańcy mogą m.in. uprawiać jogę. Jedno z pomieszczeń zostało zaadaptowane jako apartament na wynajem.

Dworzec w Goczałkowicach Zdrój
źródło: www.rynek-kolejowy.pl

Dworzec, Chebzie, Ruda Śląska

Budynek dworca w Chebziu to miejsce charakterystyczne. Uchodzi nie tylko za symbol Rudy Śląskiej, ale całej aglomeracji górnośląskiej. Miasto wykupiło budynek dworca wraz ze znajdującymi się w pobliżu budynkami. Część terenów została przekazana przez PKP nieodpłatnie. Warunkiem transakcji było zobowiązanie do zapewnienia dotychczasowego przeznaczenia obiektu w zakresie obsługi pasażerów. Inspiracją dla remontu Dworca stała się Stacja Kultura w Rumii (przedstawiona na poprzedniej stronie). Kompleksowa renowacja polegała przede wszystkim na adaptacji wnętrza budynku na potrzeby powstającej biblioteki. W budynku dworca zostało wygospodarowane miejsce na kasy biletowe, poczekalnie i pomieszczenia do prowadzenia ruchu kolejowego. Dzięki wpisaniu dworca na listę wojewódzkiego rejestru zabytków miasto mogło ubiegać się o środki zewnętrzne na remont obiektu.

Dworzec w Chebziu
źródło: www.wikipedia.pl

Węzeł przesiadkowy w Rokietnicy, Wielkopolska

Otwarte w 2022 roku centrum przesiadkowe w Rokietnicy w województwie wielkopolskim integruje ruch kolejowy, autobusowy, rowerowy i pieszy. Miejscowość od lat dynamicznie się rozwija, przyciągając osoby alternatywy dla dróg poznańskich nieruchomości. Kiedy zostanie ukończona cała inwestycja, a przez Rokietnicę zaczną przejeżdżać pociągi nowej linii Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, dojazd do centrum Poznania zajmie niewiele ponad kwadrans.

Węzeł przesiadkowy powstał zaraz obok historycznego budynku dworca. Obejmuje pawilon dworcowy, dojazd dla autobusów, parking P + R na 150 samochodów oraz przestrzeń publiczną z zielenią przed starym budynkiem dawnego dworca. Przeznaczenie zabytkowego budynku nie jest jeszcze określone, ale gmina rozważa jej przejęcie na cele społeczne. Takie było założenie pierwotnej koncepcji węzła, która obejmowała także niezrealizowane dotąd targowisko i adaptację lokomotywni.

Oprócz realizacji budynku dworca inwestycja w Rokietnicy obejmowała m.in. przebudowę układu drogowego, realizację bazy transportowej z zapleczem warsztatowym i socjalnym oraz zakup autobusów niskoemisyjnych. Przeprowadzono także działania promocyjne w zakresie zrównoważonej mobilności, w tym transportu publicznego. Zrealizowano także duży zadaszony parking rowerowy.

Wartość projektu wyniosła 28 827 593,52 zł, w tym dofinansowanie UE - 22 400 313,35 zł.

Węzeł przesiadkowy w Rokietnicy
źródło: www.zit.metropoliapoznan.pl

Węzeł przesiadkowy w Rokietnicy
źródło: Architektura & Biznes, J.Glaz

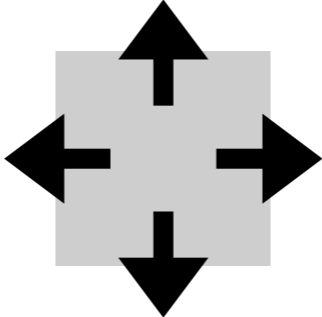
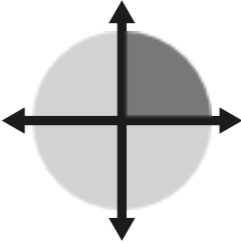

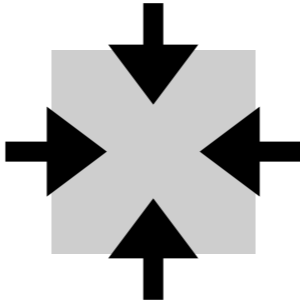
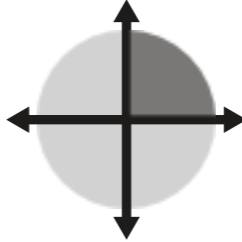

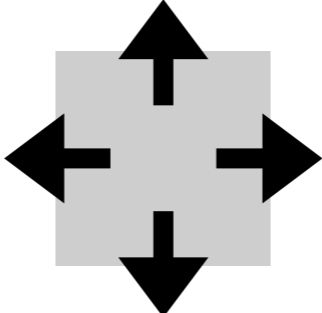
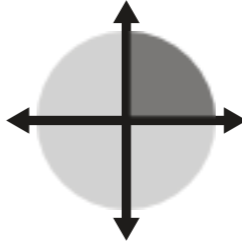

Węzeł przesiadkowy w Rokietnicy - parking rowerowy
źródło: www.zit.metropoliapoznan.pl

Węzeł przesiadkowy w Rokietnicy
źródło: <http://www.zit.metropoliapoznan.pl>

Propozycje działań w ramach PROJEKTU FLAGOWEGO III

Nazwa działania	Rodzaj działania	Zasięg oddziaływania	Perspektywa czasowa	Zaangażowanie podmiotów
Modernizacja budynku Dworca z wprowadzeniem usług w budynku				
Wprowadzenie usług w pobliżu dworca i Targowiska przy Dworcu				
Węzeł przesiadkowy przy Dworcu - etap II (P+R)				

PROJEKT FLAGOWY IV:

Obsługa komunikacyjna dzielnicy Ząbkowice

Podczas konsultacji zagadnienia związane z przemieszczaniem się po Ząbkowicach pojawiały się szczególnie często, zarówno w rozmowach z dorosłymi mieszkańcami, jak i dziećmi oraz młodzieżą. Wiele osób korzysta na co dzień z auta, jednak duża część konsultowanych mieszkańców wskazała na transport publiczny, rower oraz przemieszczanie się pieszo w obrębie dzielnicy. Powierzchnia Ząbkowice nie jest duża, więc spacer do centrum nawet z dalej położonych punktów (oprócz oddalonego od centrum dzielnicy Osiedla Młodych Hutników) rzadko zajmuje więcej niż 20 minut. Spacer lub jazda rowerem jest jednak mało przyjemna i bezpieczna z uwagi na brak wydzielonych tras rowerowych i w niektórych miejscach zły stan nawierzchni chodników. Dlatego w miarę możliwości zmiany w tym zakresie powinny być jednym z priorytetowych zadań.

Istotne będzie dążenie do zmiany zachowań komunikacyjnych na rzecz ograniczenia indywidualnego transportu samochodowego. Bezpieczeństwo i komfort poprawią się w związku z realizacją obwodnicy, która przejmie dużą część ruchu kołowego, w tym ciężkiego transportu, do SSE. Propozycja tej inwestycji o wartości 250 mln zł została przyjęta do Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych i obejmuje opracowanie dokumentacji projektowej oraz budowę układu drogowego łączącego Tucznawę z drogą S-1 relacji Cieszyn - Warszawa. Realizacja drogi pozwoli na dalsze wzmocnienie potencjału inwestycyjnego tego obszaru oraz odciążą wewnętrzny układ komunikacyjny miasta. Realizacja drogi S-1 jest również wpisana jako priorytetowa w Strategii Miasta.

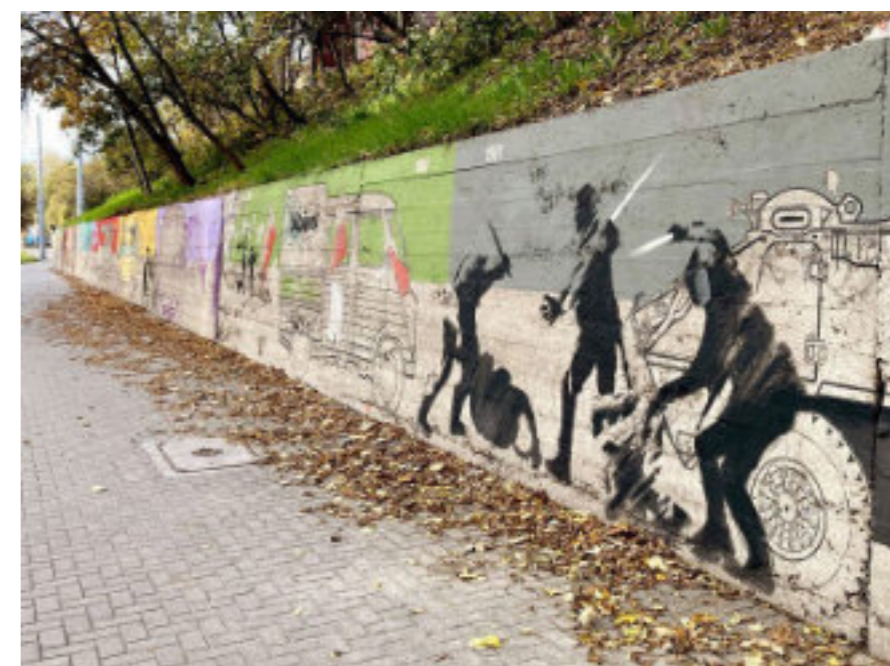
Podczas konsultacji wskazano trasy, często poza drogami, które mieszkańcy wybierają podczas przemieszczania się po dzielnicy rowerem. Zostały one przedstawione na mapie na sąsiedniej stronie. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu w ich obrębie, zwłaszcza wymiana lub naprawa nawierzchni, wprowadzenie oświetlenia i urządzenie zieleni, mogłoby znacznie zwiększyć ich atrakcyjność dla użytkowników.

Inne propozycje działań to m.in.:

- Poprawa w zakresie bezpieczeństwa drogowego na Al. Zwycięstwa i Armii Krajowej, przy przedszkolu nr 33,
- Zwiększenie bezpieczeństwa na strzeżonym przejeździe w Ząbkowicach (tunel pieszo-rowerowy),
- Budowa brakujących i remont zniszczonych chodników w dzielnicy,
- Organizacja skrótów dla pieszych w dzielnicy (na sąsiedniej mapce).

Aby piesze trasy wzdłuż zakładów przemysłowych stały się bardziej przyjazne, m.in. URSA zaproponowała stworzenie z młodzieżą muralu na swoim ogrodzeniu. Przykłady analogicznych działań przedstawione są na zdjęciach. Podobne sposoby na „oswajanie” przestrzeni sztuką uliczną mogą stać się strategią rozszerzoną także na inne przemysłowe lokalizacje w dzielnicy (ekran z murem zaproponowano także jako oddzielenie Domu Kultury Ząbkowice od sąsiedniego składu opału).

Na kolejnych stronach znajdują się mapy przedstawiające propozycje zgłaszane na konsultacjach społecznych przez mieszkańców w kontekście połączeń komunikacyjnych. Poniższe schematy stanowią jedynie załącznik do raportu, odwzorowujący wynik pracy warsztatowej. Uwagi zgłaszane przez mieszkańców zostały przekazane do dalszej weryfikacji. Możliwość realizacji niniejszych założeń będzie analizowana w miarę uzyskania środków finansowych.

Mural przy ul. Mełgiewskiej w Lublinie, poświęcony historii i działalności Fabryki Samochodów Ciężarowych (proj. Olaf Cirut)

źródło: www.lublin.wyborcza.pl

Mural w gdyńskim porcie (proj. Studio Thonik)

źródło: www.whitemad.pl

Propozycja zgłaszane przez mieszkańców podczas konsultacji

Proponowana budowa chodników

Proponowane spowolnienie/uspokojenie ruchu

Używane obecnie skróty piesze

Proponowane drogi rowerowe

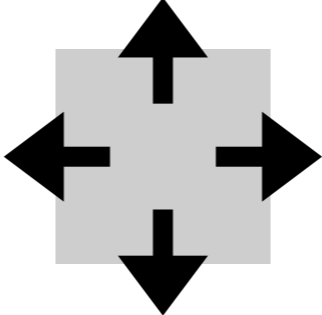
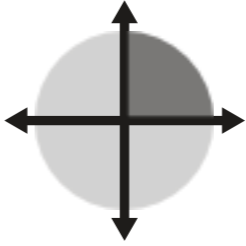

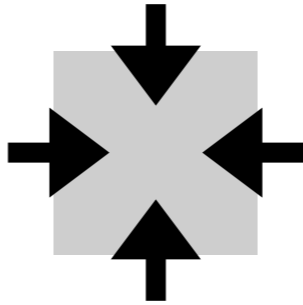
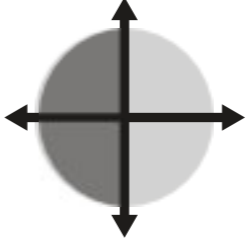

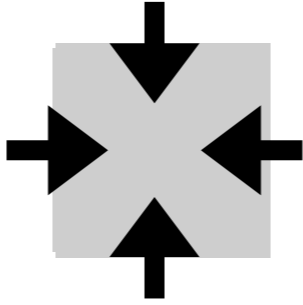
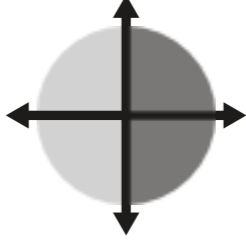

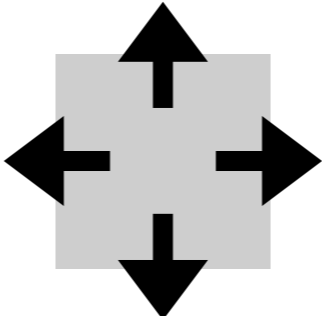
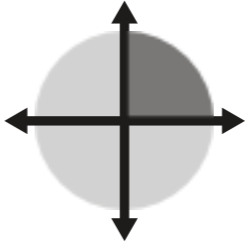

Propozycja zgłaszane przez mieszkańców podczas konsultacji cd.

Proponowane trasy rekreacyjne

Proponowana przebudowa skrzyżowań

Proponowane trasy transportu wewnętrznego

Propozycje działań w ramach PROJEKTU FLAGOWEGO IV

Nazwa działania	Rodzaj działania	Zasięg oddziaływania	Perspektywa czasowa	Zaangażowanie podmiotów
Realizacja obwodnicy Ząbkowice				
Murale i inne działania artystyczne				
Wprowadzenie nowej zieleni przyulicznej i przy ciągach spacerowych				
Poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez remonty i modernizacje				

PROJEKT FLAGOWY V:

Promocja tradycji produkcji szkła w Żąbkowicach

Mieszkańcy Żąbkowic odczuwają i wyrażają sentyment do przemysłowej przeszłości dzielnicy oraz dumę z pracy w HSG, Rzadzkiej - mają świadomość wzorniczej wartości produkowanych w HSG wyrobów. Z uwagi na potencjał tego dziedzictwa, którego materialne ślady - pozostałości huty - znikają, a pamięć i pamiątki po działalności zakładu nie są zbierane, ważne jest prowadzenie zintegrowanych działań, obejmujących zarówno edukację, promocję, jak i inne sfery.

Najważniejsze działania opisane są w dalszej części opracowania (m.in. współpraca ze szkołami czy przywrócenie tradycji Dnia Chemika). Poniżej wymieniono inne propozycje, wypracowane z mieszkańcami i innymi interesariuszami w procesie partycypacyjnym.

Działania artystyczne i wystawiennicze

Proponowane działania mogą być prowadzone przez różne, współpracujące ze sobą lub działające indywidualnie jednostki:

- Współpraca z instytucjami kultury na terenie Zagłębia oraz w kraju i za granicą (np. z Czechami), m.in. z Muzeum Szttygarka, Pałacem Schoena w Sosnowcu) w zakresie organizowania wystaw, publikacji itp.,
- Współpraca z NGO, m.in. Fundacją Fabryka Kulturalna w zakresie popularyzacji szkła artystycznego, historii HSG i związanych z nią projektantów, publikacji itp.,
- Wsparcie w zakresie organizowania warsztatów, ew. rezydencji dla twórców związanych ze szkłem artystycznym i wzornictwem przemysłowym,
- Elementy związane ze szkłem i HSG w przestrzeni publicznej: murale, mozaiki, szklane rzeźby itp.
- Zajęcia z tworzenia szkła artystycznego w Domu Kultury Żąbkowice, możliwa współpraca ze szkołami (opisana dalej),
- Wystawa szkła żąbkowickiego (np. na początku kontenerowa, jak w projekcie, zgłoszonym do Budżetu Partycypacyjnego, docelowo - stała), wystawa albo mozaika na dworcu itp.). Rekomendowane jest podjęcie współpracy zarówno z instytucjami posiadającymi własne zbiory żąbkowickiego szkła, jak i z prywatnymi kolekcjonerami

i pasjonatami szkła. W kraju są ich tysiące, zrzeszone m.in. w hobbystycznych grupach w mediach społecznościowych (np. na Facebooku - grupy „Uwaga Szkło!”, do której należy ok. 11 tysięcy członków, „HSG Żąbkowice - Informacje Sprzedaż Kupno” - prawie 8 tys. czy „Kurza twarz! - szklane kury PRL” - prawie 4 tys.).

Działania promocyjne

Obecnie Żąbkowice nie pojawiają się w żadnych materiałach promocyjnych miasta i nie są kojarzone z Dąbrową Górniczą. Bywają mylone z Żąbkowicami Śląskimi.

- Uwzględnienie Żąbkowic – „szklanej dzielnicy” - w działaniach promocyjnych miasta, np. folderach reklamowych),
- Żąbkowice jako potencjalna atrakcja turystyczna (na początku, zanim pojawią się „szklane” elementy w przestrzeni, atrakcją będą wydarzenia takie jak Dzień Chemika) i szkło żąbkowickie jako miejskie suweniry i pamiątki.

Współpraca z przemysłem

Rekomendowane jest podjęcie współpracy - częściowo już istniejącej - z koncernami związanymi ze szkłem, nie tylko z samych Żąbkowic (m.in. URSA, Saint Gobain, Press Glass). Mogłyby zapewnić m.in. wsparcie sponsorskie, organizacyjne i promocyjne dla działań lokalnych (motywy szklane w przestrzeni dzielnicy) oraz edukacyjnych i artystycznych (warsztaty, plenery, publikacje). Współpraca przyniosłaby obopólne korzyści, przede wszystkim dialog, pozwalający na przedyskutowanie i rozwiązywanie razem problemów związanych z obecnością przemysłu w dzielnicy.

Historia mówiona

Historia HSG i innych zakładów związanych ze szkłem nie jest dobrze rozpoznana, zwłaszcza w zakresie historii mówionej - relacji pracowników i innych osób związanych z tym przemysłem. Podejmowane są pojedyncze inicjatywy, m.in. film Kaliny Bańki zmontowany z nagrań z 70 XX w. z prywatnego archiwum jej dziadka, Jerzego Bańki - wieloletniego pracownika HSG Żąbkowice (https://www.youtube.com/watch?v=4EziYAWgy_0). Kolejne lata mogą być szansą na spisanie i nagranie historii, na które składać będą się: wywiady i rozmowy z projektantami oraz wywiady z pracownikami HSG.

„Eryka i Jan Drostowie. Polskie projekty, polscy projektanci” - wystawa
źródło: Muzeum Narodowe we Wrocławiu

„Eryka i Jan Drostowie. Polskie projekty, polscy projektanci” - wystawa w Gdyni
źródło: A2P2

Wizualizacja - Dzień Chemika

Dzień Chemika

Dzień Chemika był organizowanym co roku w pierwszą niedzielę czerwca festynem z koncertami i potańcówkami, integrującym pracowników kilku ząbkowickich zakładów. Powrót do tej tradycji byłby nie tylko ukłonem w stronę byłych pracowników Huty i ich rodzin, ale także na budowanie produktu turystycznego, opierającego się na działaniach i lokalizacjach związanych z HSG. Na początku może to być wydarzenie o lokalnej skali i zasięgu działania, ale program może się stopniowo powiększać. Wykorzystano by potencjał rozpoznawalnej i modnej marki ząbkowickiego szkła.

Pchli targ

Pomysł pchlego targu spotkał się z dobrym przyjęciem. Wskazywano jednak, że brak wiedzy na temat wartości wyrobów HSG był wykorzystywany przez osoby skupujące je za bezcen od ząbkowiczian w momencie, gdy rozpoczynała się na nie moda. Mieszkańcy pozbywali się cennych szklanych przedmiotów i w ząbkowickich domach mogło pozostać ich niewiele.

Spacery tematyczne

Oprowadzanie przez byłych hutników po miejscach związanych z HSG - analogicznie do np. spacerów z byłymi pracownikami Stoczni Gdańskiej po terenach postoczniowych w Gdańsku - to nie tylko atrakcja turystyczna, ale także sposób na archiwizowanie mówionej historii dzielnicy i zakładu.

Pokazy dmuchania szkła

Dom Kultury Ząbkowice planuje zakup wyposażenia do dmuchania szkła, które mogłyby być wykorzystywane do pokazów, a na co dzień do zajęć ze szkła artystycznego. Oprócz tego mogłyby odbywać się warsztaty układania szklanych mozaik, spotkania z projektantami itp.

Festyn

Koncerty w amfiteatrze w parku nad Trzebyczką, oraz obowiązkowe piwo i grochówka stanowiłyby nawiązanie do odbywających się tam festynów w czasach świetności HSG.

Pchli targ ze szkłem

źródło: www.radio90.pl

Pchli targ ze szkłem

źródło: www.loftdizajn.pl

Impreza plenerowa w czasach funkcjonowania Huty

źródło: archiwum miasta

Współpraca ze szkołami

Szkoły podstawowe

Podczas spotkania fokusowego z uczniami SP nr 22 okazało się, że temat ten nie pojawia się podczas szkolnych zajęć i dzieci nie kojarzą dziedzictwa swojej własnej dzielnicy. Z kolei dorośli mieszkańcy często patrzą na ząbkowickie szkło jak na powszechny produkt, którego przykłady znajdują się w praktycznie każdym domu. Dlatego ważne jest, aby lokalne dziedzictwo pojawiło się w programie szkolnym w ramach zajęć plastycznych i/lub związanych z historią i tożsamością lokalną. Pomoc dla kadry nauczycielskiej stanowią będą trasy spacerowe oraz wystawy i tablice informacyjne związane ze szkłem. Rekomendowane jest także podjęcie współpracy z Domem Kultury Ząbkowice (zajęcia edukacyjne i artystyczne) oraz Liceum Sztuk Plastycznych.

Szkoły średnie

Duży potencjał ma włączenie w działania dąbrowskich placówek edukacyjnych, w tym współpraca z Liceum Sztuk Plastycznych im. T. Kantora. Jako jedna z dwóch szkół w Polsce, oprócz jeleniogórskiego liceum, Liceum prowadzi zajęcia w zakresie szkła artystycznego (formy rzeźbiarskie – szkło artystyczne oraz techniki malarskie – witraż). Pracownie szkoły wyposażone są w materiały do realizacji zajęć w tym zakresie i urządzenia do szlifowania, grawerowania i matowania szkła. Liceum aktywnie „wychodzi na zewnątrz” z działalnością swoich uczniów i uczennic, organizując wystawy ich twórczości oraz popularne kiermasze ich prac.

Szkoły wyższe

Jedyny kierunek w Polsce związany z tworzeniem form szklanych działa na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu na Wydziale Ceramiki i Szkła (Pracownia Szkła w Architekturze i Pracownia Witrażu). Już współpracuje z Ząbkowicami dzięki prowadzącej tam zajęcia dr Kalinie Bańce - artystce, mieszkance dzielnicy Ząbkowice. Rekomendowane jest rozwijanie i wsparcie współpracy m.in. dla studenckich plenerów, warsztatów czy inicjatyw związanych z wprowadzaniem szklanych elementów w przestrzeń publiczną dzielnicy (mozaiki, murale).

Wystawa szkła artystycznego uczniów szkoły

źródło: profil FB szkoły

Świąteczny kiermasz wyrobów uczniów Liceum Sztuk Plastycznych

źródło: www.dziennikzachodni.pl

Teren dawnej Huty Szkła Gospodarczego

Teren dawnej Huty Szkła Gospodarczego, z pozostałościami obiektów przemysłowych, to zaniedbany i zarośnięty obszar, położony bezpośrednio przy linii kolejowej, między torami a ul. Wapienną. Stanowi własność prywatną. Obszar objęty jest MPZP uchwalonym uchwałą nr XLIII/837/05 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 29 czerwca 2005 roku w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów „Ząbkowice-Wschód”. Obszar ten znajduje się na terenach oznaczonych 2PU, o przeznaczeniu przemysłowo-usługowym. Obecnie mogłaby się tam znajdować np. funkcja logistyczno-magazynowa.

Nieruchomość była ujęta w Gminnej Ewidencji Zabytków, lecz została z niej wykreślona. Z dawnego kompleksu zachowały się m.in. dwie hale i trzy kominy, stanowiące ważne lokalne dominanty, dobrze widoczne z dworca i peronu. Wytyczne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego jednoznacznie wykazują dążenie do zachowania najstarszych elementów zespołu. Gminny program opieki nad zabytkami także wskazuje ten obszar do ochrony, a Strategia Rozwoju Miasta zakłada, że zachowanym zespołom poprzemysłowym należy nadawać nowe funkcje. Właściciel zamierzał rozebrać wszystkie zachowane obiekty twierdząc, że z uwagi na użytą w kominach zaprawę cementowo-wapienną nie ma możliwości ponownego wykorzystania cegły pozyskanej z rozbiórki.

W trakcie procesu konsultacyjnego dyskutowano zarówno z właścicielem, jak i z przedstawicielami Urzędu Miejskiego (Wydziału Urbanistyki i Architektury) nt. alternatywnego przeznaczenia tego terenu, wskazując na jego lokalizację przy węźle przesiadkowym i stacji kolejowej, co sugerowałoby zasadność wprowadzenia tam funkcji mieszkaniowych i usługowych. W wyniku sygnałów z konsultacji miasto podjęło rozmowy z deweloperami i złożyło propozycję obsługi inwestora, jeśli teren ten będzie przeznaczony pod funkcje mieszkaniowe, co może być realizowane albo poprzez zmianę MPZP albo na podstawie specustawy (tzw. Lex Deweloper). Początkowo deweloperzy wskazywali na niską atrakcyjność inwestycyjną tego terenu, lecz po kilku miesiącach pojawiło się zainteresowanie.

Jeśli Ząbkowice będą się rozwijać, teren zlokalizowany bezpośrednio przy stacji kolejowej może docelowo, w dłuższej perspektywie czasowej, zostać przeznaczony na funkcje inne niż przemysłowe (np. usługowe lub mieszkaniowe, wymaga to jednak zmiany przeznaczenia w obowiązujących dokumentach). Teren jest płaski, uzbrojony, z doskonałym dostępem do transportu publicznego, prawie pozbawiony drzewostanu, który mógłby kolidować z nową zabudową.

Podczas konsultacji mieszkańcy wyrazili wątpliwości związane z przemysłową zabudową, argumentując, że uciążliwości związane z przemysłowym sąsiedztwem już są tak duże w dzielnicy, że nowy obszar zajęty pod tę funkcję obniży dodatkowo jakość życia. Tym bardziej, że HSG znajduje się po wschodniej stronie torów, gdzie koncentrują się problemy społeczne i infrastrukturalne w rejonie ul. Sikorskiego. Rekomendowana propozycja realizacji osiedla mieszkaniowego była przyjęta lepiej, lecz także z obawami, związanymi z wprowadzeniem dużej liczby nowych mieszkańców w tym miejscu (konkurowanie o usługi publiczne, korki itp.). Głównie wskazywano na funkcje publiczne, służące mieszkańcom nie tylko nowego osiedla, ale i całej dzielnicy. Dlatego w przypadku zmiany planu lub negocjowania z potencjalnym inwestorem zakresu funkcji towarzyszących w ramach „Lex Deweloper”, kluczowe jest zabezpieczenie usług.

Chociaż nie było to wskazywane przez uczestników konsultacji, ważne wydaje się utrzymanie elementów zachowanego materialnego dziedzictwa HSG, przynajmniej w zakresie kominów, jako doskonale wyeksponowanych dominant wysokościowych (widocznych m.in. z dworca) oraz - jeśli okaże się to możliwe - elementów lub całości hal (wskazane na następnej stronie). Są one szczególnie ważnymi elementami, przypominającymi o dawnej świetności zakładu. Pozostałości HSG stanowią materialny nośnik lokalnej historii, tradycji przemysłowych Ząbkowic i jakości wytwarzanych tu produktów.

Rekomendowane jest włączenie obszaru w trasy turystyczne po poprzemysłowych kompleksach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Wskazane są działania edukacyjne i promocyjne związane z HSG uwagi na znaczenie tego zakładu w kontekście historycznej tożsamości Ząbkowic. Rozpoznawalność marki, popularność wytwarzanych w Hucie wyrobów oraz ich ranga jako jednego z symboli polskiego designu, to wartości, których podkreślenie i zaznaczenie w kontekście miejsca dawnej produkcji (np. wystawa ząbkowickich wyrobów szklanych w rejonie huty lub w budynku dworca w przypadku jego adaptacji na nowe funkcje). Wpisuje się to także w obecne trendy w turystyce, związane ze zwiedzaniem i szlakami dziedzictwa poprzemysłowego.

Sugerowane elementy do pozostawienia przy realizacji inwestycji
na terenie Huty Szkła Gospodarczego

Komin do pozostawienia

Zachowanie elewacji

Bryła budynku do pozostawienia

Komin do pozostawienia

Trzy zachowane ceglane kominy, w tle hala

Zachowana charakterystyczna elewacja przemysłowej hali

Wnętrze hali

Widok na teren HSG z peronu dworca - kominy jako ważne dominanty

Osiedle mieszkaniowe z usługami

W przypadku wprowadzenia na teren dawnej HSG funkcji mieszkaniowej z usługami, możliwe będzie zachowanie przemysłowych elementów, które będą budować atmosferę i tożsamość miejsca. Podniesie to także prestiż inwestycji, która nabierze wyjątkowego charakteru. Przykłady takich inwestycji znajdują się wielu europejskich, także polskich, miastach. Obok przedstawiono dwa z nich, z Łodzi i z Krakowa, podobne w skali i charakterze do osiedla, które mogłoby powstać w Ząbkowicach.

Ponieważ funkcja mieszkaniowa wymaga, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zapewnienia dużej ilości zieleni na osiedlach, takie elementy jak np. ceglane kominy lub fragmenty charakterystycznych elewacji hal mogą być wkomponowane w to zagospodarowanie. Jest to bardziej efektywne ekonomicznie niż adaptacja całych obiektów, zwłaszcza, jeśli są w złym stanie technicznym. Kluczowe jest zabezpieczenie konstrukcji, aby nie stanowiła zagrożenia dla mieszkańców.

Browar Lubicz w Krakowie

XIX-wieczny browar wielokrotnie rozbudowano i modernizowano, lecz z uwagi na brak możliwości dalszego powiększania kompleksu w 2001 r. ostatecznie zakończono tu produkcję. Plan miejscowy szczegółowo określał zasady zagospodarowania terenu i zachowanego dziedzictwa przemysłowego. Pozwalał na wymianę większości zabytkowej tkanki i wprowadzenie nowych funkcji, głównie mieszkaniowej oraz usługowej. W 2010 roku browar kupił nowy właściciel, który od razu zorganizował konkurs architektoniczny na adaptację historycznych obiektów na biura, sklepy i restauracje oraz uzupełnienie ich zabudową mieszkaniową. Zachowano tylko najcenniejsze obiekty: pałacyk właścicieli, chłodnię, słodownię, suszarnię siodu oraz kotłownię z charakterystycznym kominem i fragmenty dawnego ogrodzenia od ul. Lubicz.

Browar Lubicz

źródło: www.architektura.muratorplus.pl

Zespół budynków mieszkalnych Barciński Park VI, zrealizowany przez firmę SGI, położony jest w Łodzi, przy Tylnej 6. Budowa rozpoczęła się we wrześniu 2016 r. i trwała ponad dwa lata. Część budynków przemysłowych rozebrano, a pozostałe powiązano z nową architekturą. Na teren osiedla można swobodnie wejść, aby zobaczyć m.in. oryginalny ceglany komin o wysokości 76 m.

Nazwa osiedla pochodzi od nazwiska Salomona Barcińskiego, który wraz z teściem Izydorem Birnbaumem prowadził fabrykę wyrobów wełnianych przy ul. Sienkiewicza 3/5. W roku 1884 r. Barciński wybudował fabrykę (jedną z pierwszych, posiadających oświetlenie elektryczne) przy ul. Tylnej 2/6. Była to spółka "Wełniana Manufaktura Schwartz, Birnbaum i Loew", po rozwiązaniu której Barciński i Schwartz przejęli majątek, tworząc "Przemysł Wełniany S. Barciński i S-ka". Po śmierci Salomona Barcińskiego interes przejęli jego synowie. Po zakończeniu II wojny światowej zakład został upaństwowiony i nadano mu nazwę "Państwowe Zakłady Przemysłu Wełnianego nr 3 im. 9 Maja". Po zakończeniu działalności zakładu teren został sprzedany prywatnemu inwestorowi.

Osiedle Barciński Park VI w Łodzi
źródło: www.sgi.pl

Przykłady fabryk z tradycjami - atrakcji turystycznych

Huta Szkła Kryształowego Julia w Piechowicach

Dziewiętnastowieczna, zabytkowa fabryka znajduje się w Piechowicach koło Szklarskiej Poręby. Trwa tam produkcja, a huta jest dostępna dla zwiedzających - turyści mogą poznać ręczny proces produkcji szkła, wziąć udział w warsztatach, zwiedzić wystawę „Krystalium”, skorzystać z kawiarni i zrobić zakupy w sklepie firmowym.

Państwowy zakład sprywatyzowano w 1999 r., po czym doszło do jego upadłości. W 2006 roku część huty kupiła rodzina, która ponownie uruchomiła produkcję, uzupełnioną następnie o atrakcje dla turystów. Projekt modernizacji Huty Szkła Kryształowego Julia w celu wprowadzenia nowych usług turystycznych „Świat Kryształu” był współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013. Z kolei projekt „Przygotowanie Długoterminowej Strategii Biznesowej przez „Kolglass” Hurt-Imp-Ex.Kłodzko-Ustronie Kołat Ryszard” otrzymał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020.

Prezentacja technologii produkcji szkła
źródło: www.hutajulia.com

Sklep firmowy
źródło: www.hutajulia.com

Wystawa „Krystalium”
źródło: www.hutajulia.com

Warsztaty tworzenia przedmiotów ze szkła
źródło: www.hutajulia.com

Żywe Muzeum Porcelany Ćmielów

Fabryka porcelany w Ćmielowie to jedna z najstarszych i największych fabryk porcelany cienkościennej w Europie. Założono ją w 1790 roku, a jej wyroby, podobnie jak ząbkowickie szkło, cieszą się bardzo dużą popularnością. W fabryce wytwarza się obecnie zarówno najstarsze wzory kolekcjonerskie w nowym, ekskluzywnym wydaniu, jak i projektuje nowe zestawy porcelany. Za inicjatywę odpowiedzialny jest Adam Spała, twórca i właściciel Fabryki Porcelany AS Ćmielów, który 1996 r. sprywatyzował fabrykę porcelany,

Obecnie fabryka jest nie tylko miejscem produkcji, ale także centrum kulturalnym i lokalną atrakcją turystyczną, odwiedzaną nie tylko przez polskich turystów. Poznają oni proces technologiczny, a na terenie fabryki działają dodatkowo warsztaty ceramiczne, wystawa starej porcelany, galeria obrazów i ikon na porcelanie, kawiarnia „Leżąca kotka”, sklep firmowy i żywe muzeum porcelany. Obiekty są całoroczne i wstęp do nich jest płatny. Dzieci i dorośli mogą brać udział w warsztatach tworzenia porcelany. W 2015 r. miejsce odwiedziło 20 tys. osób. Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie znalazło się w czołówce konkursu na 7 nowych cudów Polski.

Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie
źródło: www.polska-niezwykla.pl

Wystawa dawnej porcelany
źródło: www.idziemydalej.pl

Ćmielowskie figurki
źródło: yestersen.pl

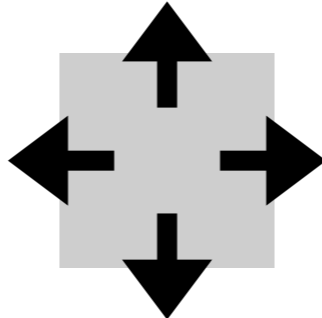
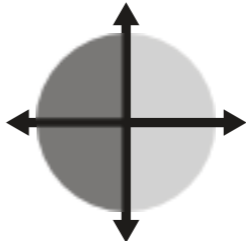

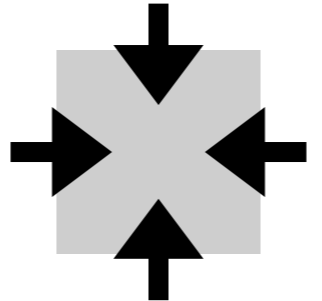
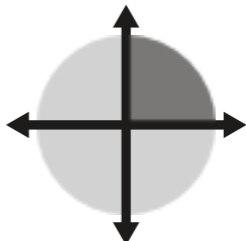

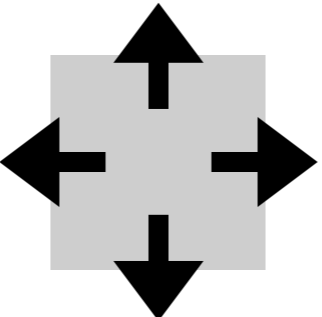
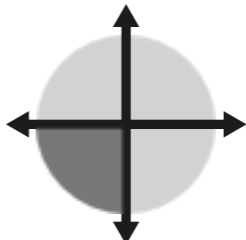

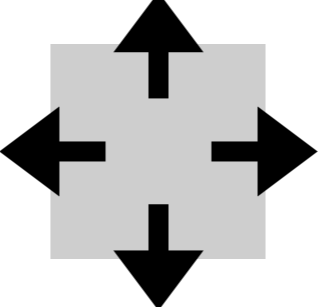
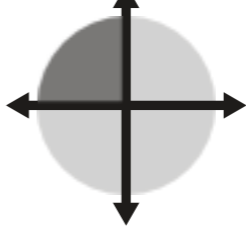

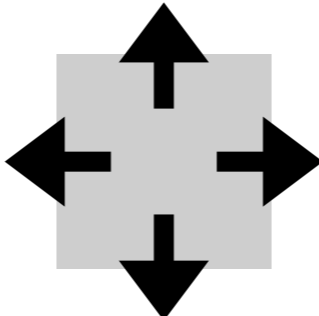

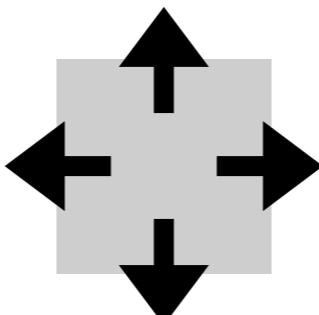

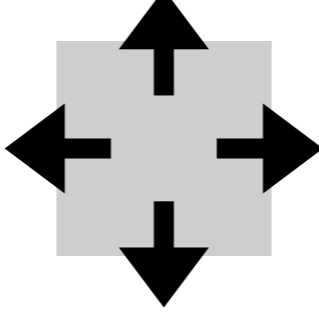

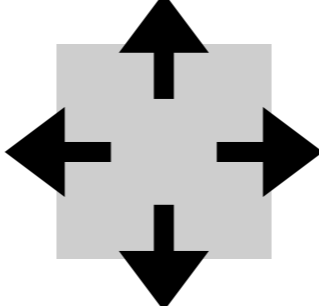

Warsztaty tworzenia porcelany
źródło: www.turystyka.cmielow.com.pl

Sklep firmowy
źródło: www.idziemydalej.pl

Propozycje działań w ramach PROJEKTU FLAGOWEGO V

Nazwa działania	Rodzaj działania	Zasięg oddziaływania	Perspektywa czasowa	Zaangażowanie podmiotów
Zorganizowanie Dnia Chemika				
Zagospodarowanie terenu Huty Szkła Gospodarczego				
Wystawa szkła ząbkowickiego				
Rozwój turystyki (w tym promocja dzielnicy = stworzenie gadżetów promocyjnych dzielnicy)				

Nazwa działania	Rodzaj działania	Zasięg oddziaływania	Zaangażowanie podmiotów
Współpraca ze szkołami			
Zajęcia artystyczne w Domu Kultury Ząbkowice związane ze szkłem			
Wystawa szkła ząbkowickiego			
Udokumentowanie dziedzictwa Huty Szkła Gospodarczego			

PROJEKT FLAGOWY VI: Przestrzeń dla młodzieży

Potrzeba zapewnienia w Ząbkowicach miejsc spędzania wolnego czasu przez młodzież była jednym z częściej poruszanych podczas konsultacji tematów. Podczas gdy dla mniejszych dzieci istnieje infrastruktura w postaci placów zabaw, nie ma analogicznych miejsc dla młodzieży (to sytuacja obecna w wielu polskich miastach). Wskazywano różne rodzaje zagospodarowania - od urządzeń sportowych (m.in. boiska), przez sposób urządzenia, głównie zieleni, które będą służyły także użytkownikom w innym wieku, po najczęściej wymieniany skate park.

Wytypowano kilka lokalizacji, w których mogłaby znaleźć się taka infrastruktura:

Osiedle Młodych Hutników (OMH)

Osiedle Młodych Hutników to kameralne osiedle blokowe, o niewielkiej skali budynków i regularnym układzie, z dużą ilością zieleni dookoła oraz pełną infrastrukturą społeczną (szkoła, przedszkole). Demograficznie to „młode” osiedle z dużą liczbą dzieci, przede wszystkim z uwagi na fakt, że ostatnio wprowadza dużo młodych osób i rodzin z uwagi na niskie ceny nieruchomości. Dzięki temu oraz inwestycjom w infrastrukturę sytuacja Osiedla polepsza się i „oddolnie rewitalizuje”, a mieszkańcy doposażają je dzięki Budżetowi Partycypacyjnemu. Przestrzeń dookoła bloków to grunty należące do spółdzielni FENIX, jednak np. Dąbrowski Budżet Partycypacyjny (DBP) przewiduje możliwość składowania zlokalizowanych tam projektów przy uzyskaniu oświadczenia o zgodzie spółdzielni na ich realizację. Przestrzeń OMH jest także doposażana dzięki działaniom lokalnych aktywistów, m.in. Dąbrowskim Inicjatywom Społecznym. Rekomendowane jest wspieranie dalszych działań oddolnych w kierunku doposażania przestrzeni między blokami.

Osiedle Robotnicze

Analogicznie do OMH, Osiedle Robotnicze, położone jednak znacznie bliżej centrum Ząbkowic, to skupisko luźno rozproszonych bloków z dużą ilością zieleni i wolnej przestrzeni o dużym potencjale dla zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego pomiędzy nimi. W przeciwieństwie do OMH proces ten nie następuje - rekomendowane są zachęty dla mieszkańców w zakresie zainicjowania zmian i składania wniosków do DBP. Jako miejsce, w którym mogłaby znaleźć się infrastruktura dla młodzieży, wskazywano m.in. zdegradowane boisko.

KS Unia

Teren Klubu Sportowego ma jeszcze dostępną przestrzeń, którą można by zagospodarować na potrzeby młodzieży. Uczestniczący w konsultacjach nastolatki wskazywali jednak, że nie utożsamiają się z tym miejscem - KS Unia jest zdominowana przez działalność klubów sportowych. Ponadto opłaty za korzystanie stanowią barierę finansową dla niektórych osób. Skate park lub inne urządzenia powinny być zdaniem młodzieży udostępniane bez ograniczeń i bezpłatnie.

Park Tysiąclecia

Przestrzeń jest duża i odseparowana od zabudowy, co zapewnia dużo prywatności, której poszukuje młodzież. Miejsce nie jest dziś szczególnie atrakcyjne ani bezpieczne. Rekomendowane jest partycypacyjne stworzenie programu i ramowej koncepcji Parku i stopniowe doposażanie go m.in. dzięki DBP lub innym źródłom, wymienionym w rozdziale o sposobach finansowania.

Inne

Podjęcie działań opisanych jako flagowe pozwoli także na zaangażowanie młodzieży w tworzenie lub pozostawianie śladów swojej aktywności lub twórczości w przestrzeni dzielnicy:

- Sztuka uliczna w przestrzeni - m.in. mural na ogrodzeniu (URSA),
- Działania artystyczne (plastyczne, muzyczne) i sportowo-rekreacyjne w Domu Kultury Ząbkowice,
- Współpraca ze szkołami w ramach promocji tradycji szkła ząbkowickiego.

Wizualizacja przestrzeni dla młodzieży - skatepark

Propozycje działań w ramach PROJEKTU FLAGOWEGO VI

Nazwa działania

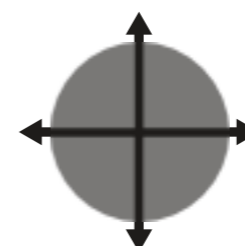
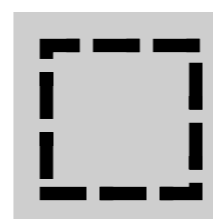
Rodzaj działania

Zasięg oddziaływania

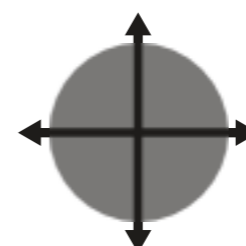
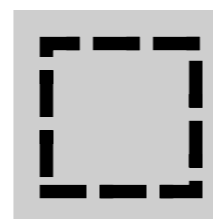
Perspektywa czasowa

Zaangażowanie podmiotów

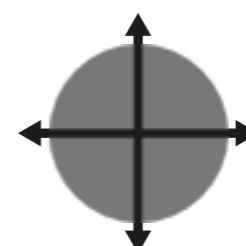
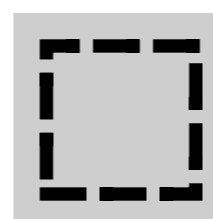
Rozbudowa i zagospodarowanie
Parku Tysiąclecia oraz
zagospodarowanie zbiornika
Trzebyczki

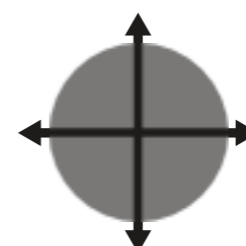
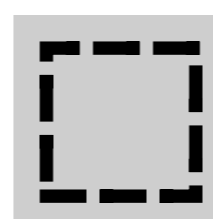
Nowa infrastruktura
sportowa na Osiedlu
Młodych Hutników

Rozbudowa stadionu KS
Unii Ząbkowice o funkcje
dodatkowe

Zagospodarowanie starego
boiska na Osiedlu
Robotniczym

PROJEKTY RÓWNOLEGŁE:

Rejon ul. Sikorskiego

Okolice ul. Sikorskiego to jedna z najbardziej zdegradowanych części Ząbkowic, położona jest za torami kolejowymi, które stanowią poważną barierę przestrzenną i mentalną, nawet pomimo niedawnej modernizacji przejścia podziemnego. Różnica w jakości zamieszkania widoczna jest na pierwszy rzut oka z uwagi na stopień dewastacji budynków i przestrzeni pomiędzy nimi oraz przygnębiającą atmosferę. Dotyczy to także obszarów otaczających osiedle, gdzie znajdują się prywatne nieruchomości. Pozostał zrealizowany przez lokalną społeczność plac zabaw i planowane są dalsze działania, które mają integrować, a nie stygmatyzować mieszkańców gminnych budynków m.in. działania podwórkowe Fundacji Godne Życie. Gminny zasób mieszkaniowy jest w złym stanie i stanowi miejsce koncentracji problemów społecznych. Wiele osób wyprowadza się z tej okolicy, a jeśli pozostają, narzekają na sąsiedztwo. W okolicy działa również Centrum Integracji Społecznej wspierające lokalne rodziny.

Poprzez różne inicjatywy zachęcające i aktywizujące w rejonie zaczynają funkcjonować lokalne NGO.

Rekomendowana jest koncentracja działań infrastrukturalnych i społecznych, w tym wsparcia dla rodzin oraz poprawy jakości życia, w ramach programu rewitalizacji. Zgodnie z realizacją wieloletniego planu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Dąbrowa Górnicza ustalono plan wyburzeń, który będzie realizowany zgodnie z planem mieszkań zastępczych.

Realizacja części zadań proponowanych w ramach działań flagowych wpłynie pozytywnie na rewitalizację tego obszaru:

- Dworzec PKP i jego otoczenie jako jedna z głównych przestrzeni publicznych dzielnicy „przybliży” ul. Sikorskiego do reszty Ząbkowic,
- Poprawa jakości i bezpieczeństwa na trasach pieszych i rowerowych w dzielnicy będzie miała szeroki oddźwięk, także we wschodniej części Ząbkowic,
- Nowe inwestycje na terenie HSG oraz pojawienie się nowych mieszkańców może wpłynąć pozytywnie na rozwój części Ząbkowic położonej na wschód od torów kolejowych.

Zaniedbana zabudowa mieszkaniowa
źródło: A.Lorenc, www.podroze.gazeta.pl

Rejon ul. Sikorskiego

Zmniejszenie uciążliwości związanych z przemysłem

Jednym z najczęściej wskazywanych przez mieszkańców problemów Ząbkowic są uciążliwości związane z przemysłem. Wskazywano przede wszystkim na nieprzyjemne zapachy, pylenie i hałas. W odpowiedzi na sygnały przekazywane podczas konsultacji odnośnie konkretnych lokalizacji i zakładów, Urząd Miejski podjął działania kontrolne i/lub podjął rozmowy z właścicielami terenów ws. ich przyszłości:

Działalność zakładu Animille przy ul. Rapackiego

Mieszkańcy skarżyli się na uciążliwości zapachowe pochodzące z suszenia produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego. Na terenie zakładu odbyła się kontrola Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska, podczas której stwierdzono, że zakład powinien podjąć działania w celu uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia polegającego na posadowieniu instalacji do suszenia produktów oraz w zakresie emisji do powietrza. Inspekcja wystąpiła także do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Dąbrowie Górniczej z wnioskiem o podjęcie działań kontrolnych w związku z podejrzeniem braku zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania budynku oraz do Powiatowego Inspektora Weterynarii w Będzinie celem podjęcia działań kontrolnych Zakładu.

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe Eksport-Import TALIMEX przy ul. Chemicznej

W związku ze zgłoszeniami o uciążliwej emisji do powietrza zostały podjęte działania przez Straż Miejską w Dąbrowie Górniczej oraz Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej. Przeprowadzone badanie próbek popiołu dało wynik negatywny, co świadczy, że nie były spalane substancje niedozwolone. Kontrolę przeprowadził także Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego, nie stwierdzono jednak naruszeń przepisów ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami.

Dolomity

Eksploracja na obszarze Dolomitów została zakończona, a wydobycie zostało przeniesione do kopalni Chruszczobród. Obecnie na terenie dawnego przedsiębiorstwa prowadzona jest wyłącznie rekultywacja. Obecnie zalesiono 5 ha i zakończono rekultywację na 7 ha.

Obwodnica Ząbkowic

Realizacja układu komunikacyjnego umożliwi przekierowanie ciężkiego ruchu ciężarówek z dzielnicy Ząbkowice oraz poprawi przepustowość transportową.

Wzmocnienie współpracy z zakładami przemysłowymi

Budowanie dialogu i przestrzeni do dyskusji jest warunkiem wzajemnego poszanowania użytkowników sąsiadujących ze sobą terenów mieszkaniowych i przemysłowych. Zakłady są chętne do współpracy m.in. w ramach CSR - Corporate Social Responsibility czyli Społecznej Odpowiedzialności Biznesu - lecz potrzebują konkretnych pomysłów i inicjatyw. Wśród wskazywanych przez mieszkańców pomysłów, które mogłyby być w ten sposób zrealizowane, należy m.in. oddolne zagospodarowanie części budynku dawnego przedszkola na OMH, należącego do ArcelorMittal. Pomysł ten zgłoszono podczas punktu konsultacyjnego.

Przemysłowe sąsiedztwo

Oprócz oczywistych, bezpośrednich uciążliwości, na przestrzeń i jej odbiór negatywnie wpływa także fakt, że zakłady przemysłowe mają dużą powierzchnię, utrudniającą przemieszczanie się skrótami przez dzielnicę oraz są ogrodzone. Sprawia to, że ulice wydają się mało bezpieczne i monotonne (spacer wydaje się dłuższy niż przez miejską przestrzeń np. z usługami o tej samej długości). Dlatego działania takie jak murale na ogrodzeniach (URSA, Dom Kultury Ząbkowice) pozwolą na poprawę w tym zakresie. Chociaż mieszkańcy rzadko wskazywali to podczas konsultacji - Ząbkowice to bardzo zielona dzielnica - urządzona zielen przyuliczna także pozwala na poprawę wizerunku przestrzeni i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

Zrealizowane zadania naprawcze

Część zgłaszanych w trakcie przebiegu konsultacji usterek i braków – zarówno podczas spotkań konsultacyjnych, jak i innymi kanałami, np. poprzez serwis „Naprawmy TO” - została od razu naprawiona lub uzupełniona. Nie uwzględniono ich już więc w liście PROJEKTÓW FAKULTATYWNYCH.

Zrealizowano m.in. następujące zadania:

- montaż przenośnej toalety w okolicy budynku Dworca PKP,
- naprawa uszkodzonej barierki mostu, stwarzającej zagrożenie i wskazane przez mieszkańców na portalu „Naprawmy TO”,
- usunięcie nielegalnych wysypisk, zidentyfikowanych podczas lipcowej wizji lokalnej,
- drobne bieżące naprawy małej architektury, m.in. wymiana rozbitej donicy znajdującej się przy Domu Kultury Ząbkowice,
- montaż koszy na śmieci przy ulicy Chemicznej,
- dystrybucja „Przeglądu Dąbrowskiego” na terenie Ząbkowic na prośbę mieszkańców (Sklepy Biedronka i Dino, Dom Kultury Ząbkowice, Poczta, Osiedle Młodych Hutników, filie Bibliotek).

Toaleta przy dworcu

źródło: Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

Naprawione donice

źródło: Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej

4 Podsumowanie

Podsumowanie

Dzięki dużemu zaangażowaniu mieszkańców Ząbkowic Lokalny Plan Działania to spójny dokument, uwzględniający zróżnicowane oczekiwania różnych grup mieszkańców. Rozłożenie procesu konsultacyjnego na kilka miesięcy pozwoliło na przeprowadzenie równoległe działań o różnej skali i stopniu zaangażowania interesariuszy - zarówno konsultacyjnych, jak i obejmujących rozpoznanie uwarunkowań i ustalenie kierunków rozwoju. Część mniejszych zadań, głównie naprawczych, została zrealizowana już w trakcie procesu konsultacyjnego. W przypadku większych działań, wymagających udziału partnerów instytucjonalnych lub przedsiębiorców, takich jak PKP lub firmy zainteresowane inwestowaniem na terenie Ząbkowic, udało się ustalić założenia planowanych inwestycji lub rozpoznać szczegółowe uwarunkowania, dzięki czemu podjęte w przyszłości ostateczne decyzje będą przemyślane i wpisujące się zarówno w plany inwestycyjne prywatnych właścicieli, jak i oczekiwania lokalnej społeczności.

Kolejnym krokiem będzie opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji, który obejmie Ząbkowice. Zostaną w nim ujęte Projekty Flagowe, co pozwoli na wnioskowanie o zewnętrzne dofinansowanie. Jest to szczególnie ważne w przypadku tych zadań, których realizacja przekracza możliwości finansowe miasta. Z kolei aktywność mieszkańców i lokalnych organizacji pozarządowych, widoczna nie tylko podczas procesu konsultacyjnego, ale także w prowadzonych z sukcesem działaniach, pozwoli na zainicjowanie oddolnych procesów, dzięki którym jakość życia w dzielnicy systematycznie się podnosi.